

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta tělesné výchovy a sportu

Postavení tělesné výchovy pohledem učitelů

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Kamil Kotlík, Ph.D.

Vypracoval:

Bc. Ondřej Viktorín

Praha, 2024

Prohlašuji, že jsem závěrečnou diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

.....

podpis diplomanta

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Touto cestou děkuji PhDr. Kamilu Kotlíkovi, Ph.D., vedoucímu diplomové práce, za cenné odborné rady a čas, který mi při tvorbě věnoval. Děkuji také všem respondentům, kteří ochotně vyplnili dotazník. V neposlední řadě děkuji všem členům své rodiny, kteří mi byli oporou a vytvořili mi podmínky pro dokončení studia.

Abstrakt

Název: Postavení tělesné výchovy pohledem učitelů

Cíle: Cílem této diplomové práce byla analýza vnímání tělesné výchovy (TV) učiteli na různých typech škol. Práce se zaměřovala na postavení TV v rámci školního vzdělávacího systému a na vliv, který má TV na žáky z pohledu učitelů. Dílčí cíle zahrnovaly určení postavení TV ve vzdělávacím systému ve srovnání s ostatními předměty, zhodnocení dostupnosti cvičebního vybavení a jeho vlivu na efektivitu výuky TV, analýzu integrace TV do školního kurikula s důrazem na propojení s ostatními předměty a posouzení podpory poskytované učitelům TV ze strany škol, včetně identifikace hlavních překážek spojených s výukou TV.

Metody: V teoretické části práce byla provedena rešerše relevantní domácí i zahraniční literatury, která definovala klíčové pojmy, objasnila současný stav v oblasti TV a shrnula současný stav výzkumu. Praktická část se zaměřila na sběr dat od učitelů různých typů škol z různých regionů. Byly využity kvantitativní metody výzkumu, konkrétně dotazníkové šetření, které bylo pilotně otestováno a následně distribuováno mezi učitele tělesné výchovy. Data byla analyzována pomocí deskriptivní statistiky, korelačních a regresních analýz, které umožnily odpovědět na stanovené výzkumné otázky a ověřit formulované hypotézy.

Výsledky: Výsledky studie ukázaly, že moderní technologie mohou významně přispět ke zlepšení kvality výuky TV. Dále bylo zjištěno, že dostupnost cvičebního vybavení významně ovlivňuje efektivitu výuky TV. Dotazovaní učitelé uvedli, že herní prvky jsou velmi účinné pro zvýšení motivace žáků a mohou vést k dlouhodobým pozitivním návykům a zdravějšímu životnímu stylu. Navzdory pozitivním efektům integrace technologií učitelé často narážejí na nedostatek technické podpory a školení. Výsledky rovněž ukázaly, že digitální technologie mohou přispět k rozvoji kognitivních a sociálních dovedností žáků prostřednictvím projektů podporujících týmovou spolupráci.

Klíčová slova: Tělesná výchova, moderní technologie, školní kurikulum, pohybová aktivita, motivace žáků.

Abstract

Title: The status of physical education as seen by teachers

Objectives: The aim of this thesis was to analyze the perception of physical education (PE) by teachers at various types of schools. The work focused on the position of PE within the school education system and the influence that PE has on students from the perspective of teachers. The partial objectives included determining the position of PE in the education system compared to other subjects, evaluating the availability of exercise equipment and its impact on the effectiveness of PE teaching, analyzing the integration of PE into the school curriculum with an emphasis on its connection with other subjects, and assessing the support provided to PE teachers by schools, including identifying the main obstacles associated with PE teaching.

Methods: In the theoretical part of the thesis, a review of relevant domestic and international literature was conducted, defining key concepts, explaining the current state of physical education (PE), and summarizing the current state of research. The practical part focused on data collection from teachers of various types of schools from different regions. Quantitative research methods were employed, specifically a survey, which was pilot-tested and subsequently distributed among PE teachers. The data were analyzed using descriptive statistics, correlation, and regression analyses, which allowed answering the research questions and verifying the formulated hypotheses.

Results: The results of the study showed that modern technologies can significantly contribute to improving the quality of PE teaching. Furthermore, it was found that the availability of exercise equipment significantly affects the effectiveness of PE teaching. Surveyed teachers indicated that gamification elements are very effective in increasing student motivation and can lead to long-term positive habits and a healthier lifestyle. Despite the positive effects of integrating technologies, teachers often face a lack of technical support and training. The results also showed that digital technologies can contribute to the development of students' cognitive and social skills through projects that support teamwork.

Keywords: Physical education, modern technologies, school curriculum, physical activity, student motivation.

OBSAH

1	Úvod.....	12
2	Teoretická část	13
2.1	Učitelská profese.....	13
2.2	Význam tělesné výchovy ve školním prostředí	14
2.2.1	Zdravotní přínosy TV	14
2.2.2	Sociální a emoční vývoj.....	15
2.2.3	Podpora zdravých životních návyků.....	16
2.2.4	Kognitivní vývoj	16
2.3	Historické a sociokulturní kontexty TV ve vzdělávacím systému	17
2.3.1	Historické kořeny TV a klíčové postavy	17
2.3.2	Vývoj TV v českých zemích a Evropě	19
2.3.3	Sociokulturní kontext TV	21
2.4	Kurikulum TV v českých školách	22
2.4.1	Rámcové vzdělávací programy (RVP)	23
2.4.2	Školní vzdělávací programy (ŠVP)	24
2.5	Kompetence učitele.....	25
2.5.1	Kognitivní přístup	26
2.5.2	Přístup založený na analýze činností	27
2.5.3	Přístup zaměřený na společnost.....	28
2.6	Učitel tělesné výchovy a jeho kompetence.....	29
2.7	Mezipředmětové vztahy.....	31
2.7.1	Mezipředmětové vztahy v RVP	32
2.8	Využití moderních technologií ve výuce TV	33
2.8.1	Mobilní aplikace pro cvičení a analýzu pohybu	33
2.8.2	Virtuální realita	34
2.8.3	Online výukové platformy	35

2.9	Profesní rozvoj učitelů TV	35
3	Metodika	37
3.1	Cíle a úkoly práce	37
3.1.1	Výzkumné otázky	37
3.1.2	Hypotézy	38
3.2	Metodika práce	38
3.2.1	Výzkumný soubor	38
3.2.2	Využité metody	42
3.2.3	Sběr dat	42
3.2.4	Analýza dat	42
3.2.5	Etika práce	46
3.2.6	Limity práce	46
4	Výsledky	48
5	Diskuse	64
6	Závěr	68
7	Použité zdroje	71
8	Seznam příloh	76

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka č. 1: Zastoupení učitelů dle typu škol

Tabulka č. 2: Dosažený akademický titul v oblasti TV

Graf č. 1: Zastoupení učitelů dle pohlaví

Graf č. 2: Zastoupení učitelů dle věku

Graf č. 3: Zastoupení učitelů dle krajů, v nichž vyučují

Graf č. 4: Vnímání postavení TV ve vztahu s dalšími předměty podle typu školy

Graf č. 5: Vztah mezi dostupností cvičebního vybavení a úrovní naplňování kurikula TV

Graf č. 6: Využívání moderních technologií při výuce TV podle věkových kategorií

Graf č. 7: Hodnocení dostupnosti cvičebního vybavení v jednotlivých krajích

Graf č. 8: Hodnocení dostupnosti cvičebního vybavení dle typu školy

Graf č. 9: Propojení TV s ostatními předměty

Graf č. 10: Názor na důležitost cílů školní TV dle typu školy

Graf č. 11: Názor na důležitost cílů školní TV dle věku

Graf č. 12: Spolupráce na společných projektech na jednotlivých institucích

Graf č. 13: Názor učitelů na boj proti hypokinezi dětí dle věku

Graf č. 14: Názor učitelů na boj proti hypokinezi dětí dle akademického titulu

Graf č. 15: Začlenění nekonvenčních aktivit učitelů dle věku

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
PA	Pohybová aktivita
RVP	Rámcové vzdělávací programy
ŠVP	Školní vzdělávací programy
TV	Tělesná výchova
VR	Virtuální realita
VŠ	Vysoká škola

1 ÚVOD

Tělesná výchova (TV) je klíčovou součástí vzdělávacího systému a podporuje fyzický, mentální i sociální rozvoj žáků. V posledních desetiletích se TV transformovala pod vlivem různých pedagogických trendů a inovací, které usilují o zlepšení kvality výuky a o angažovanosti žáků. Tato práce se zaměřuje na analýzu současného postavení TV pohledem učitelů a na identifikaci klíčových faktorů ovlivňujících úroveň pohybové aktivity (PA) dětí.

V kontextu moderní společnosti je stále více patrné snižování času věnovaného PA u dětí. Světová zdravotnická organizace (WHO) upozorňuje na alarmující statistiky, které spojují nedostatek PA s různými zdravotními problémy, včetně obezity, kardiovaskulárních onemocnění a psychických obtíží (WHO, 2018). Tento trend je podpořen rostoucími tendencemi k sedavému způsobu života, což je částečně způsobeno zvýšeným využíváním moderních technologií. Pandemie COVID-19 dále prohloubila tyto problémy, když došlo k výraznému omezení možností sportovních aktivit a zavedení distančního vzdělávání, což vedlo ke snížení celkové úrovně PA dětí (Pyšná et al., 2024).

Kvalitu a kvantitu pohybové aktivity dětí ovlivňuje nejen rodinné prostředí, ale také školní prostředí, kde hraje TV zásadní roli. Nicméně je důležité si uvědomit, že efektivní integrace TV do vzdělávacího procesu má potenciál pozitivně ovlivnit nejen zdraví a fyzickou kondici žáků, ale také jejich akademické výsledky a celkový životní styl (Tomporowski et al., 2020).

Tato diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí: teoretické a praktické. V teoretické části se zaměříme na přehled současných poznatků a analýzu literatury týkající se role TV ve školním prostředí. Prostřednictvím této rešerše definujeme klíčové pojmy a koncepty relevantní pro náš výzkum a poskytneme současný přehled stavu výzkumu v této oblasti. Zaměříme se také na identifikaci hlavních trendů a výzev spojených s výukou TV. Praktická část práce analyzuje současný stav výuky TV, identifikuje klíčové faktory ovlivňující úroveň PA dětí a navrhuje konkrétní strategie pro zlepšení situace. V rámci této studie se snažíme přispět k lepšímu porozumění problematice TV ve školách a navrhnout praktická opatření, která mohou vést k pozitivní změně ve výuce a ke zdravějšímu životnímu stylu dětí. Interpretace dat nám poskytne náhled na aktuální stav postavení TV ve školách a na pohledy učitelů v této oblasti.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Učitelská profese

Průcha (2005) vnímá učitelskou profesi jako sociální pracovní roli spojenou s výkonem souboru činností, jejichž smyslem je působit na chování, přesvědčení a cítění žáků a předávat jim znalosti, dovednosti a návyky vytvořené kulturou předchozích generací. Učitelskou profesi charakterizují Průcha, Walterová a Mareš (1998) následně:

- 1) Existence systematické pedagogické teorie, o kterou se učitelská činnost opírá.
- 2) Nutnost osvojení této teorie pro zvládnutí profese, jejíž formální podmínkou je vysokoškolské studium.
- 3) Existence specifické společenské potřeby vychovat a vzdělávat mladou generaci a z ní plynoucí profesní autorita učitelů.
- 4) Existence profesních asociací učitelů, jejichž cílem je udržovat „stavovskou“ čest a rozvíjet pravidla profesního chování učitelů.
- 5) Existence profesní etiky, tj. etiky vztahů učitelů k žákům, rodičům i celé společnosti (Průcha, Walterová, Mareš, 1998).

Holeček (2014) tvrdí, že cílem učitele by mělo být především vychovávat, tedy formovat osobnosti svěřených žáků, spoluutvářet jejich charakter, vůli, postoje, hodnoty, zájmy, seberegulační vlastnosti a temperament. Toto vše předpokládá, že takový člověk velmi dobře zná psychiku žáka a umí používat pedagogicko-psychologické poznatky, tj. umí psychologicky myslet a jednat. Dále by měl učitel vyučovat a vzdělávat, tj. utvářet klíčové kompetence, řídit osvojování vědomostí, dovedností a návyků. K tomu je třeba znát dobře nejen svůj obor, ale zároveň být dobrým pedagogem. Učitel však působí na žáka celou svojí osobností.

Rozdíl mezi pojmy „učitel“ a „pedagog“ je nejen terminologický, ale i koncepční a profesionální. Učitel je profesionál, který přímo vyučuje žáky a studenty v různých předmětech a na různých úrovních vzdělávání. Učitelé jsou odpovědní za přípravu a realizaci výukových hodin, hodnocení žáků a poskytování zpětné vazby. Jejich úkolem je předávat znalosti a dovednosti v konkrétní oblasti. Učitelé TV se zaměřují na rozvoj fyzických schopností žáků, jejich motorických dovedností, znalostí o zdravém životním stylu a týmové spolupráci. Naproti tomu pedagog je širší pojem, který zahrnuje nejen učitele, ale i další odborníky, kteří se věnují výchově a vzdělávání. Pedagogika jako věda

se zabývá teorií a praxí výchovy a vzdělávání, a pedagog může být tedy někdo, kdo se zaměřuje na výzkum v této oblasti, na vývoj vzdělávacích programů, metodiku výuky a na celkovou koncepci vzdělávacího systému. Pedagog může být rovněž školní poradce, výchovný poradce nebo odborník pracující s dětmi mimo školní prostředí. V oblasti TV se role učitele a pedagoga často prolínají. Učitel TV se přímo podílí na výuce a tréninku žáků, přičemž využívá různé pedagogické metody k dosažení vzdělávacích cílů. Platí tedy, že zatímco každý učitel je pedagogem, ne každý pedagog je nutně učitelem (Průcha, Walterová, Mareš, 2009).

2.2 Význam tělesné výchovy ve školním prostředí

Tělesná výchova hraje v školním prostředí klíčovou roli, která získává stále větší význam, zejména vzhledem k narůstající tendenci hypokineze u dětí. Podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) má 58 % obyvatel jejich členských států nadváhu nebo trpí obezitou, a tato prevalence stále roste (OECD, 2019). Během průběhu první vlny koronavirové pandemie byla zaznamenána zvýšená prevalence onemocnění spojených s nadváhou a obezitou dokonce na hodnotu téměř 70 % (Matoulek, 2021). TV sama o sobě nenabízí řešení, ale podněcuje zájem o PA, která může mít pozitivní dopad na zdraví žáků. Také má vliv na jejich mentální a sociální zdraví, ale i na rozvoj emoční stability, sociálních dovedností a sebevědomí (Cihlář, Fialová, 2019). Z tohoto pohledu má TV zásadní dopad na formování osobnosti žáka. Prostřednictvím různorodých pohybových aktivit a interakcí ve skupině přispívá k rozvoji komunikačních schopností, spolupráce a řešení problémů. Je tedy nejen prostředkem k udržení fyzické kondice, ale také k vytváření základů pro celoživotní zdravý životní styl a pro aktivní zapojení se ve společnosti (Rychtecký, Fialová, 2000).

2.2.1 Zdravotní přínosy TV

Světová zdravotnická organizace (WHO, 2021) definuje zdraví jako stav úplné fyzické, duševní a sociální pohody, nikoli pouze jako nepřítomnost nemoci. Výzkum, který provedli Sigmund a Sigmundová (2021), ukazuje, že adekvátní míra fyzické aktivity v mládí může významně snížit riziko několika zdravotních komplikací v pozdějším životě. Pravidelná PA mládeže snižuje pravděpodobnost obezity o 30 % (Sigmund & Sigmundová, 2021). Kromě toho fyzická aktivita přispívá k lepší regulaci krevního tlaku

a nižší úrovni cholesterolu, což společně snižuje riziko kardiovaskulárních onemocnění, diabetu a dalších onemocnění spojených s životním stylem, jako jsou ateroskleróza, poruchy glukózové tolerance a hypertenze. Tato zjištění podporuje také Bunc (2008), který zdůrazňuje, že fyzická nečinnost negativně ovlivňuje zdraví a že fyzická aktivita je klíčová pro správný vývoj organismu. Podle WHO (2010) je fyzická nečinnost čtvrtým nejvýznamnějším rizikovým faktorem pro vznik různých onemocnění, po kouření, vysokém krevním tlaku a vysokém cholesterolu. Studie Janssena a LeBlanca (2010) dokládají, že děti, které se věnují alespoň 60 minutám středně těžké až intenzivní fyzické aktivity denně, vykazují lepší kardiovaskulární zdraví a mají o 25 % nižší riziko vzniku kardiovaskulárních onemocnění ve srovnání s méně aktivními vrstevníky.

Kromě přínosů pro fyzické zdraví má pravidelná fyzická aktivita pozitivní vliv i na duševní zdraví. Podle studie Hallala a kol. (2012) mají děti, které se pravidelně věnují fyzické aktivitě, o 20 % nižší příznaky depresivních stavů ve srovnání s dětmi, které nejsou pohybově aktivní. Tento výzkum také ukazuje, že pravidelná PA zvyšuje celkovou duševní pohodu a snižuje příznaky úzkosti o 15 %. Bar-Or (1995) rozlišuje mezi krátkodobými a transferovými zdravotními efekty fyzické aktivity. Krátkodobé efekty se projevují bezprostředně po fyzické aktivitě, zatímco transferové efekty přenášejí zdravotní benefity získané v mládí do dospělosti.

2.2.2 Sociální a emoční vývoj

Účast ve skupinových sportech posiluje dovednosti, jako je komunikace, řešení konfliktů a spolupráce. Týmové hry vyžadují od žáků, aby společně pracovali na dosažení společného cíle, což přirozeně vede k rozvoji těchto klíčových sociálních dovedností. Tento druh interakce také pomáhá žákům rozvíjet empatii a pochopení pro potřeby a pocity ostatních. Pravidelná PA má významný vliv i na sebevědomí žáků. Úspěchy ve sportu a pocit příslušnosti k týmu poskytují žákům pozitivní zpětnou vazbu, která podporuje jejich sebeúctu. Pavlasová a Vágnerová (2019) tvrdí, že děti, které se pravidelně účastní mimoškolních sportovních aktivit, vykazují vyšší úroveň sebedůvěry a jsou sociálně aktivnější (Pavlasová & Vágnerová, 2019). Sportovní aktivity mohou také přispět k lepší emoční stabilitě. Výzkum Václavíkové a kol. (2020) ukazuje, že fyzická aktivita pomáhá regulovat náladu a snižovat symptomy stresu a úzkosti mezi žáky. To je zvláště důležité v období dospívání, kdy vnímáme problematiku emocionálních výkyvů nejzřetelněji (Václavíková et al., 2020).

PA v rámci školního prostředí podporuje sociální interakce a emoční rozvoj u žáků. Jak naznačuje Kukla (2016), účast v prostředí skupinových cvičení a sportů poskytuje příležitost k vytváření nových přátelství a posilování stávajících vztahů. Být součástí týmu nebo skupiny sportovců umožňuje navázání spolupráce, možnost vzájemné podpory a vytváření pocitu sounáležitosti. Pravidelná účast na TV a ve skupinových sportech rovněž umožňuje rozvíjet sociální dovednosti.

2.2.3 Podpora zdravých životních návyků

Podle zprávy Světové zdravotnické organizace (WHO, 2018) má nedostatečná fyzická aktivita negativní dopad na zdraví lidí všech věkových kategorií. Sedavý způsob života je spojen s řadou zdravotních komplikací, včetně obezity, kardiovaskulárních onemocnění, nebo mentálních problémů. Dle Bunce (2008) je pravděpodobnost obezity u dětí v rodině, kde jsou oba rodiče obézní, 70 %. V případě, kdy je obézní jeden z rodičů, je pravděpodobnost obezity u dětí okolo 50 %. V roce 2012 již poukazoval Marinov a kol. na skutečnost, že až 20 % českých dětí denně prosedí u počítače 3 hodiny. Avšak od té doby došlo k významným změnám, mimo jiné i v důsledku pandemie viru Covid-19. Studie provedená Pyšnou a kol. (2024) tvrdí, že omezení fyzické aktivity během pandemie mělo negativní dopad na míru obezity a úroveň fyzické aktivity u dětí oproti období před koronavirovou pandemií. Byly zaznamenány významné rozdíly zejména v kategoriích normální váha (s nárůstem o 7,5 %) a obezita stupně 1 (s nárůstem o 1,66 %). Současně byly identifikovány rozdíly ve fyzické aktivitě dětí, zejména u těch, které pravidelně navštěvovaly sportovní kroužek (s nárůstem o 8,74 %). Tato zjištění posilují význam podpory fyzické aktivity u dětí a vytváření prostředí, které podporuje zdravý životní styl. Ukazují, že omezení fyzické aktivity, jaké nastalo v důsledku pandemie, mělo negativní dopad na zdraví dětí, zejména co se týče obezity a celkové fyzické kondice. Z toho vyplývá, že je důležité vytvářet prostředí, které poskytuje dětem dostatek příležitostí k pohybu a sportování, což ve školním prostředí umožňuje především TV (Pyšná et al., 2024).

2.2.4 Kognitivní vývoj

Některé výzkumy naznačují, že PA může pozitivně ovlivnit kognitivní funkce a celkové výsledky žáků. Jednou z takových studií je práce Tomporowskim et al. (2020), která

zkoumá vztah mezi PA a kognitivními funkcemi dětí. Autoři se zaměřují na dopady fyzické aktivity na různé aspekty kognitivního vývoje, jako je pozornost, paměť a schopnost učení. Výsledky této studie naznačují pozitivní vliv PA na kognitivní funkce u dětí a zdůrazňují důležitost začleňování pravidelného cvičení do vzdělávacího procesu.

Další studií zabývající se dopadem PA na kognitivní funkce dětí je výzkum Hillmana et al. (2008). Hillman a jeho kolegové zjistili, že pravidelná PA může vést ke zlepšení kognitivních výkonů, zejména v oblastech jako je paměť a schopnost plánování. Autoři zdůrazňují, že PA má přímý vliv na strukturu a funkci mozku, což podporuje kognitivní vývoj. K podobným závěrům dospěli i Sibley a Etnier (2003) ve své meta-analýze, která zahrnuje více než 50 studií zabývajících se vztahem mezi PA a kognitivními funkcemi u dětí. Jejich výsledky ukazují, že děti, které se pravidelně účastní PA, mají lepší akademické výsledky a vykazují vyšší úroveň kognitivních schopností než jejich méně aktivní vrstevníci.

V českém kontextu je významnou prací výzkum Kalouse a Režného (2015), kteří se zaměřili na vliv tělesné výchovy na školní výkon a kognitivní funkce českých žáků. Autoři zjistili, že děti, které se pravidelně účastní tělesné výchovy, dosahují lepších výsledků v testech pozornosti a paměti. Studie doporučuje zvýšit čas věnovaný tělesné výchově ve školách jako prostředek ke zlepšení celkového akademického výkonu.

2.3 Historické a sociokulturní kontexty TV ve vzdělávacím systému

Tělesná výchova v českém vzdělávacím systému prošla v průběhu času významnými změnami, které odrážely politické, společenské a pedagogické proměny. Od středověku až po současnost se vyvíjela s ohledem na různé filozofie vzdělávání, požadavky společnosti a pedagogické trendy.

2.3.1 Historické kořeny TV a klíčové postavy

Středověk a renesance položily základy pro začlenění tělesné aktivity do vzdělání, přičemž klíčovou roli hrály církevní instituce, zejména kláštery. PA byla chápána jako prostředek k udržení duševního a tělesného zdraví.

Rychtecký (2000) označuje za klíčové postavy tělovýchovných směrů Fridricha Ludwiga Jahna, Ernesta Wilhelma Bernarda Eiselena, otce a syna Lingovi, Thomase Arnolda,

Johanna Fridricha Herbarta, Petera Lesgafta a Miroslava Tyrše. Pierre de Coubertin, Isadora Duncan, Bess Mensendieck a další hráli významnou roli ve vývoji sportovních hnutí, tance a rytmiky. Mezi zásadní pedagogy, se vztahem k tělovýchově, patří Juan Luis Vives, John Locke, Jean-Jacques Rousseau, Johann Heinrich Pestalozzi a Jan Amos Komenský, který věnoval pozornost dětem ve všech věkových kategoriích. Jeho dílo *Informatorium školy mateřské* radilo rodičům, jak cvičit s dětmi již od útlého věku. Dále Komenský zdůrazňoval důležitost školní hygieny, správné výživy dětí a ve svém díle *Didactica magna* kladl důraz na hry a tělesné cvičení již od nejmladšího věku, po vzoru ideálu kalokagathia (Petúrka, 1980).

John Locke (1632–1704) a Jean-Jacques Rousseau (1712–1778) jsou zařazováni do filozofického směru osvícenství, který zdůrazňoval důležitost TV ve vzdělávání. Locke vycházel ve svých myšlenkách z upevňování tělesného zdraví prostřednictvím otužování, rozvoje praktických dovedností jako je jízda na koni, šerm, zápas či veslování, a zdůrazňoval také pěstování silné vůle. Podle Jeana-Jacquese Rousseaua má být výchova dítěte lidská, radostná a v souladu s přírodou. Rousseau považoval tělesnou výchovu za rovnocennou součást výchovy s důrazem na soutěže a hry. Také zmiňuje zavedení tělesné výchovy i pro dívky. Rousseau položil základ didaktickým postupům v TV (Waic, 2013).

Johann Heinrich Pestalozzi (1774–1825) zdůrazňoval roli a význam tělesných cvičení. Jeho myšlenky a pohledy se shodovaly s Komenského a Rousseauovými koncepty, a to zejména ve směru výchovy pro všechny. Pestalozzi prosazoval, aby děti začaly s gymnastikou již v rodině a následně své schopnosti rozvíjely ve školách, zároveň však kladl důraz na učení se představami, což mělo sloužit k dalšímu učení a rozvoji (Rychtecký, Fialová, 2000).

Johan Fridrich Herbart (1776–1841) byl jedním z průkopníků asociativní teorie učení, která tvrdí, že psychický život je tvořen smyslovými prožitky a představami, které se sdružují do asociací a vytvářejí vjemy, po kterých následují představy a pojmy. Herbart se snažil používat tyto principy i ve výuce tělesné výchovy, i když jeho vyčlenění tělesné výchovy z povinného kurikula vedlo k jejímu zařazení mezi nepovinné předměty na některých školách. Díky těmto pedagogům a jejich myšlenkám se tělesná výchova postupně stala pevnou součástí školního vzdělávacího systému (Waic, 2013).

Dalším významným pedagogem, který výrazně ovlivnil rozvoj TV ve školství, je Johan Bernhard Basedow (1724–1790). Jeho pedagogický přístup se opírá o myšlenky

Rousseaua, Locka, Komenského a dalších. Avšak charakteristickým rysem jeho přístupu je sociální zaměření. V rámci vyučovacích předmětů prosazoval zařazení TV na rozsah dvou až tří hodin. Důraz kladl především na atraktivitu tělesných cvičení (Kudláčková, 2009).

Turnerský systém Friedricha Ludwiga Jahna (1778–1852) se věnoval především gymnastickým cvičením. Jahn a jeho společník E. W. B. Eiselen (1792–1846) detailně pojmenovali stovky cviků, pohybů a sportovních technik. Turnerský systém byl adaptován pro školní prostředí Adolfem Spiessem (1810–1857) a Pehrem Heringem Lingem (1776–1839). Spiess přepracoval nářadový tělocvik Jahna a Eiselena tak, aby vyhovoval požadavkům školního prostředí. Pod jeho vedením byl vytvořen systém cvičení vhodných i pro dívky a byly sníženy nároky na silové schopnosti při jednotlivých cvičeních (Rychtecký, Fialová, 2000).

Ve stejném období ve Švédsku založil Hering Ling (1776–1839) severský gymnastický systém, který zdůrazňoval, že efektivní PA musí být založena na důkladné znalosti lidské anatomie a fyziologie. Rozděloval gymnastiku na školskou a léčebnou. Jeho syn Hjalmar Ling (1820–1886) dokázal tento systém dále rozvinout. Cvičební hodinu strukturoval do tří částí. První část obsahovala úvodní cviky, včetně pořadových cvičení, posilování trupu, šíje a nohou. Druhá část zahrnovala hlavní cviky, jako je chůze, běh, rovnováha a cvičení pro záda. V závěrečné třetí části byly cviky pro závěrečné uvolnění, včetně dechových cvičení a cviků pro posílení trupu a dolních končetin (Horák, Krčma, 1939).

2.3.2 Vývoj TV v českých zemích a Evropě

Svaz Německého Turnerstva byl spolek působící na území Německa, Rakouska a v českých zemích. V 60. letech dosáhla tato organizace svého vrcholu a stala se největší svého druhu na světě. Výše zmíněný Adolf Spiess stál za zavedením školní TV v německy mluvících zemích. Vytvořil učebnici s názvem „Tělocvičná kniha pro školy“ a spolupracoval na vytvoření prvních osnov TV. Již v 19. století předložil základy pro osnovy školní TV, které platily na našem území až do roku 1925. Na reformě školní TV se u nás podíleli i Sokolové, kteří usilovali o změnu výuky TV na pražských obecných školách. V osnovách do roku 1925 byla dominantní cvičení na nářadí, prostná cvičení, cvičení podle předem stanoveného pořadí a cvičení na povel, která detailně vypracoval Spiess (Waic, 2013).

Školský zákon z roku 1922, o který se prosadil František Smotlacha, prosazoval zvýšení hodin TV na středních školách. Navrhoval šest hodin týdně, rozšíření do přestávek a prázdnin, a při větším počtu žáků i pomocné asistenty. Jeho plán zahrnoval i rozšíření nabídky sportovních aktivit (Smotlacha, 1935). Zásadní změnou ve výuce TV byly nové osnovy, které přišly v letech 1932–1933 a byly ovlivněny francouzskou a rakouskou školou a novými poznatky v tělovýchově. Tyto osnovy kladly důraz na individuální schopnosti žáků a zahrnovaly různé druhy cvičení, sportovní hry, vycházky a rytmickou gymnastiku pro dívky. Současně s povinnou TV vznikl sportovní program pro středoškoláky, který byl organizovaný v rámci Středoškolského sportu. Školský řád z roku 1936 bral v úvahu nejen výkonnost žáků, ale i snahu a zájem. Od září 1938 do března 1939 byla navíc ve školách zavedena branná výchova, která byla zrušena se zřízením Protektorátu Čechy a Morava (Kössl, Štumbauer, Waic, 2008).

V Protektorátu Čechy a Morava se školní TV přizpůsobila nacistické ideologii. Obsah i pojetí se změnilo, přestože došlo k navýšení počtu hodin, nebylo to ve prospěch výchovy či zdatnosti. V roce 1941 byly vydány nové osnovy, které odstranily brannou výchovu. Situace ve školství se zhoršovala také vězněním, popravami a nasazováním českých učitelů na otročké práce či používáním mládeže pro mimoškolní práce (Reitmayer, 1978).

Od období poválečného Československa až do roku 1989 byla TV důležitým prvkem školního vzdělávacího systému. Po roce 1945 došlo k postupnému sjednocování TV a sportu podle ideologií komunistické strany a SSSR, což ovlivnilo organizační strukturu i obsah výuky. Košického vládní program z roku 1945 navázal na předválečné cíle a TV se stala povinným předmětem na všech typech škol. Přestože tělesná výchova procházela různými reformami a úpravami osnov, stále se kladl důraz na rozvoj pohybových schopností, dovedností a formování pozitivních postojů k pohybu a zdravému životnímu stylu. V této době také vznikly instituce, jako byl Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport a Československý svaz tělesné výchovy, které měly za úkol řídit a koordinovat tělesnou výchovu a sportovní aktivity (Rychtecký, Fialová, 2000).

Rok 1989 přinesl zásadní změny nejen politické a společenské, ale i ve vzdělávání. Po odchodu komunistického režimu dochází k liberalizaci kurikula a k rozlišení škol na státní, soukromé a církevní. TV je stále klíčovým prvkem vzdělávacího systému, ale nové požadavky kladou vyšší nároky na přípravu obsahu výuky a vybavení škol. Přestože množství povinných hodin zůstává podobné, školy mají větší prostor pro realizaci TV podle svých individuálních podmínek (Vilímová, 2002).

V roce 2004 dochází k další významné reformě, která měla za cíl zlepšení kvality výuky a modernizaci. Jednou z klíčových změn bylo zavedení Rámcových vzdělávacích programů (RVP) a následné vytvoření Školních vzdělávacích programů (ŠVP). Tato opatření měla zajistit ještě větší flexibilitu a přizpůsobitelnost výuky jednotlivým školám a pedagogům. V rámci RVP byla tělesná výchova začleněna do širšího kontextu vzdělávání, kde se klade důraz nejen na fyzický rozvoj, ale i na rozvoj sociálních a emočních dovedností žáků. Tím se tělesná výchova stala součástí tzv. oblasti „Člověk a zdraví“, která zahrnuje i výchovu ke zdraví a prevenci rizikových chování (Mazal et al., 2010).

2.3.3 Sociokulturní kontext TV

Hájková a Strnadová (2010) zdůrazňují, že školní třídy jsou složené z žáků s různým sociálním, kulturním a ekonomickým zázemím, které přímo ovlivňuje jejich přístup k TV a PA. TV hraje klíčovou roli při překonávání těchto sociokulturních a ekonomických bariér. Například děti z méně movitých rodin často čelí omezenému přístupu ke sportovnímu vybavení a k zařízením mimo školu, což může ovlivnit jejich motivaci a zájem o účast na mimoškolních sportovních aktivitách (Fialová a Cihlár, 2019). Vzdělávací programy by měly zahrnovat specifické strategie pro zapojení dětí z různých kultur, které mají odlišné zkušenosti a očekávání spojené s PA (Sigmund a Sigmundová, 2021). Tento přístup pomáhá zajišťovat, že všechny děti mají rovnou šanci zapojit se do PA a získat z ní užitek bez ohledu na jejich socioekonomický původ. TV tak přispívá k sociální inkluzi a rovným příležitostem pro všechny žáky. Příkladem je organizace školních sportovních dnů, kde se žáci mohou seznámit s různými sporty a najít si ten, který je nejvíce baví a motivuje. Tím se nejen podporuje PA, ale také se budují sociální vazby mezi dětmi z různých prostředí. Rovněž je třeba zohlednit potřeby žáků s různými fyzickými a psychickými schopnostmi, což zahrnuje přizpůsobení TV tak, aby byla přístupná a přínosná pro všechny. V konečném důsledku TV podporuje zdravý životní styl a psychickou pohodu, což je nezbytné pro celkový rozvoj dítěte.

Rovněž je důležité, aby školy aktivně pracovaly na rozvoji programů, které reflektují a reagují na sociální nerovnosti. To zahrnuje nejen poskytování finanční podpory pro zapojení méně movitých studentů do školních sportovních aktivit, ale také zajištění informovanosti rodičů v oblasti významu PA (Rychtecký a Fialová, 2000).

Dalším klíčovým aspektem je vzdělávání učitelů TV v oblasti multikulturní citlivosti a inkluzivních praktik. Učitelé by měli být vybaveni dovednostmi a znalostmi, které jim umožní efektivně komunikovat a pracovat s dětmi z různých kultur a sociálních tříd. To zahrnuje porozumění kulturním rozdílům ve vnímání PA a sportu a schopnost přizpůsobit výuku tak, aby byla motivující a zábavná pro všechny studenty (Kukla, 2016).

2.4 Kurikulum TV v českých školách

Kurikulární dokumenty pro tělesnou výchovu v České republice jsou rozděleny do dvou hlavních úrovní: státní a školní. Na státní úrovni je obsah definován Národním programem vzdělávání a Rámcovými vzdělávacími programy (RVP), které stanovují obecné cíle a obsah vzdělávání. Jednotlivé školy na základě těchto RVP vypracovávají vlastní Školní vzdělávací programy (ŠVP), které detailněji specifikují vzdělávací obsah a metodiku výuky, které jsou přizpůsobené potřebám konkrétní školy a jejích žáků. Kurikulum tělesné výchovy je strukturováno do tří kategorií: zamýšlené, realizované a dosažené kurikulum. Zamýšlené kurikulum zahrnuje plánované cíle a obsah vzdělávání, specifikované orgány odpovědnými za tvorbu vzdělávacího systému, zatímco realizované kurikulum představuje aplikaci těchto plánů v praxi, a dosažené kurikulum reflektuje úroveň znalostí a dovedností, které si žáci osvojili (Průcha, 2005).

Walterová et al. (2010) dále upozorňují na roli školy jako instituce připravující žáky na skutečný život, kde se učí řešit nejen běžné, ale i méně obvyklé problémy, s nimiž se setkávají nebo ještě setkají. Vzdělávací prostředí by mělo být navrženo tak, aby byly děti systematicky připravovány na neustále se měnící podmínky světa, což vyžaduje adaptabilitu a schopnost vyrovnávat se s neustálými změnami. Tento přístup je reflektován i ve struktuře kurikulárních dokumentů, které zdůrazňují klíčové kompetence a připravují žáky na život v proměnlivém prostředí.

Historický vývoj kurikula tělesné výchovy ukazuje, jak se vzdělávací obsah postupně rozšiřoval od tradičního jádra trivium (čtení, psaní, počítání a náboženství) po moderní požadavky na fyzické, osobnostní a sociální kompetence. Tento vývoj odráží nejen změny ve společenském vnímání významu TV, ale také dynamiku potřeb současné společnosti, která klade důraz na připravenost jedinců čelit výzvě 21. století. Víceúrovňový systém tvorby kurikula umožňuje školám adaptovat vzdělávací obsah na

místní a individuální potřeby, zvyšuje relevanci a efektivitu vzdělávání a podporuje celkovou adaptabilitu žáků (Walterová et al., 2010).

2.4.1 Rámcové vzdělávací programy (RVP)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) vypracovalo Rámcové vzdělávací programy (RVP) pro základní a střední školství, které jsou stanoveny v souladu s Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice, známým také jako Bílá kniha. Tento legislativní dokument, zakotvený zákonem č. 561/2004 Sb., představuje klíčový prvek v definování specifických cílů, forem, obsahu a délky vzdělávání, stejně jako organizace vzdělávacího procesu, profesního profilu učitelů, a podmínek pro průběh a ukončení vzdělání. RVP rovněž stanoví podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a zajišťuje nezbytné materiální, personální a organizační aspekty (Vališová, Kasíková, 2011). Bílá kniha byla původně vytvořena v roce 2001 a od té doby slouží jako strategický dokument pro rozvoj vzdělávání v České republice. I když byly základní principy a cíle Bílé knihy stanoveny již před více než dvěma desetiletími, její zásady jsou nadále relevantní a formují současnou vzdělávací politiku. V souladu s tímto dokumentem byly formulovány Rámcové vzdělávací programy, které detailně specifikují cíle, obsah a metody vzdělávání na všech úrovních školství. V roce 2023 došlo k řadě významných změn v českém školském zákoně, které mají zlepšit kvalitu a přístupnost vzdělávání. Nové změny zahrnují úpravy kvalifikačních požadavků pro učitele, umožňující zaměstnat osobu bez pedagogické kvalifikace na dobu až tří let, což má pomoci řešit nedostatek učitelského personálu. Zaveden byl také nový právní rámec pro určení výše rozpočtu na vzdělávání, který požaduje, aby mzda učitelů dosahovala alespoň 130 % průměrné mzdy v národním hospodářství, což by mělo zvýšit atraktivitu učitelské profese. Dále bylo zavedeno dvouleté adaptační období pro nové učitele s podporou mentorů. Změny také zahrnovaly rozšíření bezplatného vyučování českého jazyka pro žáky-cizince, což by mělo usnadnit jejich integraci do vzdělávacího systému. Tyto legislativní úpravy reflektují snahu vlády zmodernizovat vzdělávací systém a reagovat na současné i budoucí vzdělávací výzvy (MŠMT).

RVP pro základní vzdělávání v oblasti tělesné výchovy poskytuje pevný rámec pro rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků během jejich vzdělávacího procesu. Cílem je nejen podpora fyzického zdraví a zdatnosti, ale i rozvoj osobnostních a sociálních kompetencí prostřednictvím PA. Vzdělávací obsah pro první stupeň se primárně zaměřuje

na zvládání jednoduchých pohybových činností, individuálních i skupinových, spolupráci při týmových aktivitách a dodržování zásad hygieny a bezpečnosti. Na druhém stupni je kladen důraz na aktivní zapojení žáků do organizace svého pohybového režimu a na úsilí o zlepšení tělesné zdatnosti. Důležitou součástí je prevence jednostranného zatížení a rozvoj zdravotně orientované zdatnosti. Výuka se dále zaměřuje na zdokonalování pohybových dovedností a jejich aplikaci v různých situacích (RVP ZV, 2023).

RVP pro gymnázia a střední odborná vzdělávání rozšiřují a prohlubují pohybové dovednosti žáků. Zatímco RVP pro základní vzdělávání se převážně zaměřuje na podporu zdraví a osvojení základních pohybových dovedností, RVP pro gymnázia a střední odborné vzdělávání klade důraz na detailnější pochopení a aplikaci zásad zdravého životního stylu, včetně organizace pohybového režimu a testování tělesné zdatnosti. Očekává se, že žáci budou schopni samostatně analyzovat a posuzovat své pohybové dovednosti a aktivně se podílet na procesu vlastního pohybového zdokonalování (RVP G; RVP SOV, 2023).

2.4.2 Školní vzdělávací programy (ŠVP)

Zatímco RVP se zaměřují na obecné principy a cíle vzdělávání na úrovni státu nebo regionu, ŠVP přinášejí konkrétnější a detailnější představu o obsahu, cílech a metodách vzdělávání na jednotlivých školách. V praxi to znamená, že každá škola má možnost, resp. povinnost, vytvářet svůj vlastní ŠVP, který bude v souladu s dalšími legislativními předpisy. Před zahájením konstrukce ŠVP je nezbytné provést detailní rozbor podmínek školy, zahrnující materiální, technické i personální faktory. Analýza podmínek školy může vycházet z Výročních zpráv školy, Inspekčních zpráv, rozhovorů s pedagogy, rodiči a žáky, nebo metodou pozorování. Struktura ŠVP by měla odpovídat záměrům a potřebám konkrétní školy. Základními náležitostmi ŠVP jsou identifikační údaje a charakteristika školy, učební plán, učební osnovy a systém evaluace žáků a autoevaluace školy (Jeřábek; Tupý, 2005).

V oblasti TV by měly ŠVP obsahovat detailní informace o struktuře a obsahu výuky, specifikaci sportovních aktivit, her, cvičení a metod hodnocení. Hierarchická struktura ŠVP definuje také jednotlivé ročníky, témata, předměty a metodiku výuky v souladu s cíli a principy RVP, které stanovují obecné cíle, klíčové kompetence a očekávané výstupy, jež jsou závazné pro všechny školy (Cvach, 2007). Školy mají určitou míru autonomie

při vytváření ŠVP, což jim umožňuje přizpůsobit vzdělávací obsah specifickým potřebám svých žáků a místním podmínkám. Nicméně ŠVP musí být v souladu s RVP a nesmí opomenout žádný ze stanovených vzdělávacích obsahů a očekávaných výstupů. To znamená, že školy nemohou při tvorbě ŠVP vypustit žádné klíčové oblasti stanovené v RVP, jako jsou klíčové kompetence, průřezová témata a základní učivo. ŠVP tak musí plně reflektovat požadavky a cíle RVP, ale může je rozšiřovat a přizpůsobovat podle konkrétních podmínek a záměrů školy (MŠMT, 2004).

2.5 Kompetence učitele

V moderním školním vzdělávání hrají klíčové kompetence nezastupitelnou roli. Tyto kompetence, které byly podrobně zkoumány již v sedmdesátých letech dvacátého století (Mertens, 1974), zahrnují širokou škálu vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou zásadní pro kvalitu osobního života jedince a pro jeho uplatnění ve společnosti. Tento univerzální rámec kompetencí není omezen pouze na specifické předměty, ale tvoří základ pro rozvoj celoživotního vzdělávání a osobního růstu. Diskuse o klíčových kompetencích, která byla zahájena na půdě Rady Evropy na konci minulého století (Perret, 1996), vedla k podrobným analýzám kurikulárních programů v zemích EU. Tyto analýzy ukázaly, že klíčové kompetence jsou považovány za hlavní cíle vzdělávací politiky EU, což bylo potvrzeno výsledky studií agentury Eurydice (Veteška, Tureckiová, 2008).

Existují dva hlavní přístupy k rozvoji klíčových kompetencí: kognitivní přístup a přístup založený na analýze činností. Dále je zde přístup zaměřený na společnost, který zahrnuje model PETRA vyvinutý firmou Siemens AG. Kognitivní přístup, který je jednou z hlavních metodických orientací, se zaměřuje na schopnost pojmenovat jednotlivé fenomény a události, uspořádat je a reflektovat vlastní poznávací procesy (Belz, Siegrist, 2001). Tato schopnost umožňuje učitelům lépe strukturovat výukový materiál a zvyšovat efektivitu učení. Učitelé, kteří integrují klíčové kompetence do své výuky, jsou lépe připraveni na různorodé výzvy, jak v pracovním, tak v osobním životě. Tato integrace umožňuje nejen efektivnější vzdělávací proces, ale také podporuje profesní rozvoj učitelů samotných, což je zásadní pro adaptaci na neustálé změny ve školství (Belz, Siegrist, 2001).

Přístup založený na analýze činností ukazuje, jak klíčové kompetence, jako jsou týmová práce, systémové myšlení a reflexivita, mohou obohatit učitelskou praxi. Tyto kompetence nejen podporují profesní jednání učitelů, ale také umožňují pružně reagovat na změny v moderním školním prostředí.

2.5.1 Kognitivní přístup

Kognitivní přístup ve vzdělávání odkazuje na schopnost identifikovat, pojmenovat a analyzovat různé fenomény a události. Důraz je kladen na uspořádání informací podle logických a kritických kritérií, na rozpoznání vzájemných souvislostí a na schopnost reflektovat chyby ve vlastním myšlení a učení (Belz, Siegrist, 2001). Tento přístup umožňuje hlubší porozumění a integraci znalostí, které jsou základem pro výuku a osobní rozvoj.

Dietrich Mertens (1974) rozlišuje několik typů klíčových kompetencí, které jsou zásadní pro úspěch v moderním, flexibilním pracovním prostředí.

Základní kompetence

Tyto kompetence zahrnují základní myšlenkové operace, které jsou nezbytné pro analytické a logické myšlení. Umožňují jedincům zvládat kognitivní zátěž, která je nezbytná pro efektivní řešení problémů a rozhodování v různých situacích.

Horizontální kompetence

Tyto kompetence se týkají schopnosti získávat informace z různých zdrojů, efektivně je analyzovat a interpretovat. Jsou základem pro porozumění komplexním souvislostem a umožňují jedincům integraci nových informací do již existujícího znalostního rámce.

Rozšiřující kompetence

Tato kategorie zahrnuje klíčové vědomosti, které rozšiřují obzory jedince v rámci jeho kulturního a vzdělanostního kontextu. Zahrnují znalosti základních kulturních technik, historie, vědy a dalších oblastí, které jsou důležité pro plnohodnotné začlenění do společnosti.

Adaptivní kompetence

Tato kategorie se týká schopnosti adaptace na nově se objevující trendy a technologie. Vyzývá k neustálému vzdělávání a osobnímu rozvoji v reakci na dynamické změny v technologickém a sociálním prostředí (Mertens, 1974).

Tento koncept klíčových kompetencí není pouze teoretickým rámcem, ale má praktický dopad na pedagogické metody. Učitelé mohou tyto kompetence využívat k posilování svých pedagogických dovedností, podporování rozvoje kritického myšlení a kreativity mezi žáky. Integrace těchto kompetencí do výuky by neměla být chápána jako přímé přenášení učitelových kompetencí na žáky, ale spíše jako facilitace procesu, během kterého žáci tyto kompetence rozvíjejí skrze strukturované učební aktivity a reflektované učení. Učitelé by měli přistupovat k výuce tak, aby žáci byli schopni těchto kompetencí dosáhnout a používat je v praxi, což jim umožní efektivně reagovat na výzvy v pracovním a osobním životě (Mertens, 1974).

V kontextu neustále se měnícího školního prostředí a společenských požadavků je důležité, aby učitelé neustále rozvíjeli své vlastní klíčové kompetence, které budou podrobněji rozebrány v kapitole 2. 6, a aby byli schopni adaptovat své výukové strategie tak, aby odpovídaly aktuálním potřebám svých žáků a společnosti. Reflektivní praxe, kde učitelé pravidelně hodnotí efektivitu svých pedagogických přístupů a upravují je na základě zpětné vazby a nových poznatků, je klíčová pro udržení vysoké kvality vzdělávání (Veteška, Tureckiová, 2008).

2.5.2 Přístup založený na analýze činností

Přístup založený na analýze činností se snaží sledovat vzájemné souvislosti profesního jednání a ujasňovat, které základní schopnosti jsou potřebné k pružnému zvládnutí situací v zaměstnání. Při dnešních rychlých změnách v profesním světě musí být profesně specifické jednání neustále modifikováno, ožívováno, obohacováno, nebo nahrazováno novými prvky. Ke zvládnutí tohoto procesu definoval Belz a Siegrist (2001) následující klíčové kompetence:

Týmová kompetence

Patří sem všechny „skupinové ctnosti“, jako je empatie, upřímnost, uznání platnosti lepšího argumentu, schopnost kompromisu, ochota vést, ale i poslouchat i schopnost změnit roli.

Systémová kompetence

Nejde o kompetenci, která se může uplatnit jenom ve velkých podnicích s odpovídající členitou strukturou. Tuto kompetenci vyžadují i procesy v malých pracovních skupinách, potažmo třídách. Tam sice hraje organizačně sociologický aspekt zanedbatelnou roli, ale tyto schopnosti jsou potřebné ve vztazích k ostatním systémům.

Reflexivita

Je to kompetence, která člověka činí schopným hodnotit svůj vlastní výkon po kritickém porovnání s dosaženými výsledky. Zahrnuje schopnost pochopit subjektivní ustálené způsoby reakcí a rutin, ujasnit si vlastní motivace a měřítko hodnot (Belz a Siegrist, 2001).

Přístupy založené na analýze činností nabízejí učitelům užitečný rámec pro pochopení profesního jednání a identifikaci potřebných schopností pro flexibilní zvládnání situací ve školním prostředí. S ohledem na rychlý rozvoj moderních technologií jsou klíčové kompetence, které umožňují neustálé přizpůsobování a obohacování profesní praxe. Týmová kompetence, zahrnující empatii a schopnost komunikace ve skupině, je nezbytná pro efektivní vedení třídy i spolupráci s kolegy. Systémová kompetence, umožňující porozumění vztahům a dynamice ve školním prostředí, je důležitá jak pro práci ve velkých institucích, tak i pro organizaci v rámci třídy. Reflexivita, schopnost kritického zhodnocení vlastního jednání a způsobu myšlení, pomáhá učitelům lépe porozumět svému pedagogickému přístupu a neustále se zdokonalovat v profesní praxi (Belz, Siegrist, 2001).

2.5.3 Přístup zaměřený na společnost

Model PETRA, vyvinutý v letech 1984 až 1988 firmou Siemens AG, se zaměřuje na rozvoj klíčových kompetencí v odborném vzdělávání, které přesahují běžné profesní a pracovní rámce (Belz, Siegrist, 2001). Známí autoři, kteří se k tomuto tématu vyjadřují,

jako například Belz a Siegrist, zdůrazňují potřebu komplexnějšího přístupu, který by podporoval i tvůrčí a inovativní aspekty vzdělávání.

Model PETRA rozlišuje pět hlavních kompetencí:

Organizace a provedení cvičných úkolů

Zdůrazňuje důležitost efektivního plánování a realizace úkolů.

Komunikace a kooperace

Podporuje rozvoj schopností efektivně komunikovat a spolupracovat s ostatními.

Aplikace technik učení a technik duševní práce

Zaměřuje se na využívání různých učebních strategií a mentálních technik pro zlepšení učení.

Samostatnost a odpovědnost

Podněcuje k samostatnému rozhodování a přebírání odpovědnosti za vlastní akce.

Snášení zátěže

Připravuje jedince na zvládání stresu a tlaku, které moderní pracovní prostředí přináší (Belz a Siegrist, 2001).

Tyto kompetence se předpokládají u pracovníků v podnikovém provozu. Pro potřeby školní TV není tento přístup příliš dobře využitelný, a to především z důvodu chybějící kompetence, která by místo pouhé orientace na plnění úkolů vyžadovala „tvůrčí kompetenci“ (Belz, Siegrist, 2001).

2.6 Učitel tělesné výchovy a jeho kompetence

Učitel TV stojí před řadou specifických výzev a nároků, které vyplývají z povahy samotného předmětu. Jednou z klíčových charakteristik výuky tělesné výchovy je fakt, že se odehrává mimo klasické učebny, což vyžaduje nejen organizační dovednosti, ale také schopnost zajistit bezpečnost žáků. Dále musí být učitel TV schopen prezentovat a vysvětlit cvičení, ovládat širokou škálu sportovních dovedností a zároveň mít základní znalost první pomoci. Kromě toho musí umět rychle reagovat na měnící se situace ve

výuce, což může zahrnovat i řešení nečekaných situací a úrazů (Von Haaren-Mack et al., 2020).

Pro potřeby TV je nezbytné, aby byli učitelé vyzbrojeni širokým repertoárem kompetencí, které jim umožní efektivně vést hodiny a podněcovat žáky k aktivnímu pohybu. Kromě technických dovedností ve vedení cvičení a sportovních aktivit je klíčová schopnost motivovat žáky k pravidelnému cvičení a k podpoře zdravého životního stylu. Důležitá je také adaptace výuky podle individuálních potřeb a schopností žáků, aby každý mohl dosáhnout svého maximálního potenciálu. Učitelé by měli být schopni efektivně organizovat výukové aktivity a vytvářet podnětné prostředí pro rozvoj pohybových dovedností a sportovního ducha (Kudláček, Ješina, 2008).

Dle Rychteckého a Fialové (2000) se učitel TV zaměřuje především na podporu senzomotorického rozvoje žáků, formování jejich postojů ke sportu a PA, podporu týmové spolupráce a her jako prostředku k rozvoji zdravé soutěživosti. Za specifické kompetence učitele TV, které ho odlišují od ostatních učitelů, považují tyto kompetence:

Zájem o tělesnou kulturu a sport

Obvykle je klíčovým faktorem ovlivňujícím studenty při rozhodování o budoucím profesním směřování. Tato zájmová orientace hraje významnou roli i v úspěšnosti učitelské profese. Je však důležité, aby tato zájmová orientace nevyústila v jednostrannou preferenci ve výběru učiva či nepřiměřené požadavky na žáky.

Tělovýchovné a biomedicínské vědomosti a dovednosti

Jsou učitelé získávány během studia na vysoké škole jako ucelený soubor, který se formuje v rámci vzájemných vztahů. Tento dynamický systém vědomostí a dovedností si pak učitel postupně rozšiřuje a zdokonaluje v průběhu své pedagogické praxe.

Pohybové schopnosti

Jsou základním předpokladem učitele TV a jsou dále rozvíjeny prostřednictvím sportovních a tělovýchovných aktivit.

Didaktické schopnosti

Pro učitele TV je specifická dovednost stanovit optimální zátěž, dávkování a opakování jednotlivých cvičení, jakož i schopnost hodnotit pohybové dovednosti a schopnosti žáků a jejich postoje k PA.

Vzhledem k výše zmíněným faktům jsou na učitele TV kladeny specifické nároky. Rychtecký, Fialová (2000, s. 107) tvrdí, že učitel TV by měl být: „*tělesně zdravý a optimálně zdatný, prakticky by měl ovládat široký záběr pohybových dovedností a sportovních činností. Úspěšní učitelé si v průběhu své praxe udržují dobrou tělesnou kondici a dle potřeb si osvojují i nové pohybové dovednosti a sportovní činnosti, ke kterým mládež inklinuje.*”

2.7 Mezipředmětové vztahy

Mezipředmětová výuka v TV přináší řadu výhod, které podporují nejen fyzický, ale i sociální a intelektuální rozvoj žáků. Podle Fialové a Cihláře (2019) je kombinace TV s jinými předměty účinným způsobem, jak zvýšit zapojení žáků a podpořit jejich celkové vzdělávací výsledky. Tato metoda pomáhá žákům lépe pochopit praktické aplikace teoretického učiva a zároveň rozvíjí jejich sociální dovednosti prostřednictvím skupinové práce a kooperativního učení (Rychtecký, Fialová, 2000). Začlenění mezipředmětových vztahů do kurikula TV může výrazně přispět k hlubšímu porozumění a upevnění znalostí získaných v jiných oblastech vzdělávání. Příkladem může být integrace biologie a TV, kde žáci prakticky aplikují znalosti o lidském těle a jeho fungování během fyzické aktivity. Tomporowski, Lambourne a Okumura (2020) zdůrazňují, že pochopení vztahů mezi fyzickým zdravím a biologickými procesy může zvýšit motivaci žáků ke zdravějšímu životnímu stylu.

Přestože interdisciplinární přístupy přinášejí mnoho výhod, vyžadují pečlivou přípravu a realizaci. Vytváření efektivních hodin, které logicky spojují obsah z různých předmětů, může být časově náročné a vyžaduje dobrou spolupráci mezi učiteli různých specializací. Dále je důležité, aby učitelé měli dostatečné znalosti obou integrovaných oblastí, což obvykle vyžaduje další školení a profesní rozvoj (Sigmund, Sigmundová, 2021).

Pro zajištění úspěšné implementace interdisciplinárního přístupu Fialová a Cihlár (2019) doporučuje:

1. Vyvíjet spolupráci mezi učiteli různých předmětů pro sdílení odborných znalostí a vytváření společných vzdělávacích cílů.
2. Používat projektově orientované učení, které umožňuje žákům prozkoumat témata z různých perspektiv a aplikovat teoretické znalosti v praxi.

3. Vytvářet hodnotící mechanismy, které odrážejí interdisciplinární povahu výuky a měří různorodé dovednosti žáků (Fialová, Cihlář, 2019).

2.7.1 Mezipředmětové vztahy v RVP

V základním rámci RVP ZV došlo v září 2023 k významné úpravě, která specifikuje povinnosti učitelů při výběru forem a metod výuky. Nově jsou učitelé povinni vybírat výukové metody nejen s ohledem na specifika školy a třídy, ale také musí respektovat pedagogické a didaktické standardy, které zahrnují kritéria, jako je inkluzivní přístup ve vzdělávání, podpora kritického myšlení, aplikace aktivních a participativních učebních metod a integrace ICT do výuky (RVP ZV, 2023). Tímto opatřením dochází k částečnému omezení pedagogické volnosti, kterou učitelé v minulosti měli, a to s cílem zvýšit kvalitu vzdělávání a zajistit jeho větší uniformitu a soudržnost s moderními vzdělávacími trendy.

RVP ZV nadále podporuje propojování předmětů a mezipředmětové vztahy, které jsou klíčové pro integraci vzdělávacího obsahu na úrovni různých témat a okruhů, respektující logiku a strukturu jednotlivých vzdělávacích oborů. Podle Peterssena (In Korvas & Cacek, 2009) integrovaná výuka na školách představuje koncentrované, tematicky orientované spojené vyučování, na kterém se rovnoměrně účastní více předmětů. Tento multidisciplinární přístup podporuje propojení jednotlivých vyučovacích předmětů a integraci různých oblastí vzdělávání.

Jednou z hlavních metod k dosažení této integrace je terénní výuka, která se jeví jako ideální prostředek pro spojení TV s ostatními předměty. Terénní výuka je forma vzdělávání, která kombinuje různé vyučovací metody a organizační formy, jako jsou pozorování, pokusy, laboratorní činnosti, projektová metoda či kooperativní metody. Umožňuje tak aplikaci teoretických znalostí z dalších oblastí, jako je poznávání krajiny či orientace v terénu. Propojení obsahu učiva různých předmětů do jednoho tematického celku poskytuje možnost komplexního zkoumání problematiky spojené s tělesnou aktivitou a zdravím, například prostřednictvím projektů spojujících biologii, chemii a tělesnou výchovu (Hofmann et al., 2011). Interdisciplinární přístupy nejenže podporují rozvoj klíčových kompetencí žáků, ale také napomáhají k hlubšímu porozumění učiva.

2.8 Využití moderních technologií ve výuce TV

Generace současných mileniálů a Generace Z se formuje v prostředí, kde digitální technologie tvoří neodmyslitelnou součást každodenního života. S rozvojem digitálních technologií se však objevují i nové výzvy. Pasivní trávení volného času a nedostatek pravidelné PA se stávají častými negativními trendy, které mohou vést k rozvoji civilizačních chorob. Z provedených studií však vyplývá, že moderní technologie mohou ovlivnit výuku i pozitivně. Konkrétně mohou více individualizovat potřeby žáků, podporovat týmovou spolupráci a vedení k aktivnímu učení formou samostatného objevování a řešení problémů. TV je vhodným prostředím pro využití moderních technologií jako instruktážního nástroje (Gardner & Davies, 2013, Barret, 2014).

2.8.1 Mobilní aplikace pro cvičení a analýzu pohybu

Mobilní aplikace lze definovat jako jednoduché počítačové programy, které mohou být nainstalovány na chytrý telefon nebo tablet. Mohou být také využívány v souvislosti s „wearables“, což je termín pro další „chytrá“ zařízení nositelná na těle uživatele (fitness náramky, chytré hodinky apod.). Mobilní aplikace zaměřené na podporu PA a zdravého životního stylu a jejich využití mají potenciál doplnit tradiční metody výuky TV, nebo monitorovat a hodnotit cvičební výkony žáků (Dallinga, Mennes, Alpay, & Deutekom, 2015).

Jednou z nejpoužívanějších mobilních aplikací pro sledování sportovních aktivit a cvičení je aplikace Strava. Ta umožňuje uživatelům zaznamenávat běh, jízdu na kole, plavání a další aktivity. Poskytuje detailní analýzy výkonu, včetně statistik o rychlosti, vzdálenosti a spálených kalorií. V roce 2024 aplikace zaznamenala přes 850 milionů stažení a byla jednou z předních aplikací na trhu s tržbami ve výši 11,62 miliardy USD, což představuje roční nárůst o 29,95 % (Research and Markets, 2024).

Další populární aplikací je Nike Training Club, která nabízí uživatelům tréninkové plány pro posílení, vytrvalost, flexibilitu apod. a aplikace Fitbod, která je zaměřená na silový trénink a pomocí algoritmů navrhuje personalizované cvičební plány na základě úrovně kondice, cílů a dostupného vybavení. Poskytuje také podrobné instrukce k jednotlivým cvikům.

Mobilní aplikace jsou snadno dostupné a mohou být používány kdykoliv a kdekoliv, což umožňuje flexibilitu při cvičení. Řada aplikací nabízí personalizované tréninkové plány

a cvičení, která odpovídají individuálním potřebám a cílům uživatele. Aplikace často poskytují také motivační prvky, jako jsou odměny, sledování pokroku a možnost soutěžit s ostatními uživateli. Při používání mobilních aplikací může však docházet k závislosti na technologii a snížení schopnosti samostatného cvičení bez dohledu aplikace. Některé aplikace mohou být také omezené ve svých funkcích v případě bezplatné verze (Dallinga, Mennes, Alpay, & Deutekom, 2015).

Učitelé mají možnost využívat aplikace pro zadávání úkolů a sledování pokroku žáků v průběhu cvičení. Nicméně je důležité, aby zvažovali vhodnost a bezpečnost použití mobilních aplikací ve vzdělávacím prostředí a dbali na ochranu soukromí a bezpečnost žáků.

2.8.2 Virtuální realita

Jaron Lanier (1989) přinesl světu termín „virtuální realita“ (VR) a definoval ji jako „interaktivní trojrozměrné prostředí vytvořené počítačem, do kterého se člověk ponoří úplně“ (Aukstakalnis, Blatner, 1994, s. 11). Tato technologie umožňuje velký posun v možnostech interakce s digitálním prostředím. Základní princip VR spočívá v tom, že uživatel nasadí speciální brýle nebo helmu s displejem, používá speciální rukavice nebo ovladače a naslouchá prostřednictvím sluchátek. Toto vybavení umožňuje uživateli vnímat digitální svět vytvořený počítačem a interagovat s ním, aniž by potřeboval tradiční periferní zařízení, jako jsou klávesnice, monitory nebo myš (Aukstakalnis, Blatner, 1994).

Pro potřeby TV a sportu nabízí VR, díky interaktivnímu prostředí a simulacím, prostředí pro nácvik a analýzu pohybových dovedností, což může být v běžném světě náročné, nebezpečné, nebo neproveditelné. VR poskytuje standardizované a kontrolovatelné prostředí, ve kterém je možné provádět nácvik pohybových dovedností bez rizika úrazu. VR také umožňuje simulaci reálných situací, což poskytuje detailní analýzu pohybových vzorců a rychlou zpětnou vazbu (Kulpa a kol., 2015).

Klíčovým prvkem využití VR ve školní tělesné výchově je interaktivita. Díky interaktivním rozhraním mohou studenti aktivně pracovat s virtuálním prostředím a provádět PA podle svých individuálních potřeb a schopností. To umožňuje optimalizaci výuky podle specifických potřeb jednotlivého žáka. Využití VR ve školní TV může mít mnoho podob a aplikací. Žáci mohou prostřednictvím VR zkoumat různé sportovní

disciplíny, provádět nácvik techniky, trénovat strategii a taktiku, či dokonce soutěžit s virtuálními protivníky. Díky tomu je možné výuku tělesné výchovy obohatit o nové a inovativní metody, které zvyšují atraktivitu, často právě pro ty žáky, kteří patří k pohybově méně zdatným (Alhadad, Abood, 2018).

2.8.3 Online výukové platformy

Online výuka využívá digitální technologie a softwarové nástroje a probíhá na dálku prostřednictvím internetu. Existují dva hlavní typy online výuky: synchronní a asynchronní. Synchronní výuka zahrnuje interakci učitele a studentů pomocí komunikačních platforem, jako jsou videokonferenční nástroje, např. ZOOM, Google Meet, Microsoft Teams či Adobe Connect. Přístup, který využívá tyto aplikace, umožňuje přímou interakci, ale vyžaduje moderní technologické vybavení a stabilní internetové připojení, což může být někdy překážkou. Pro potřeby TV umožňuje učitelům zmíněné prostředí vést výuku pomocí videokonferencí, přičemž žáci mohou sledovat cvičení a provádět je v reálném čase podle instrukcí učitele. Naopak asynchronní výuka spočívá v práci žáků na úkolech zadaných učitelem bez nutnosti interakce v reálném čase. Využívá nástroje jako je např. Moodle, Edmodo, Canvas, Schoology či Google Classroom. Tyto platformy umožňují žákům pracovat ve svém vlastním tempu a učitelům poskytují prostředí pro vytváření úkolů, cvičení a prostor pro sdílení materiálů. Kombinace obou forem online výuky však může vést k dosažení vyváženého a efektivního vzdělávacího prostředí ve chvílích, kdy fyzický kontakt není možný. Synchronní výuka umožňuje interakci a sociální podporu, zatímco asynchronní výuka poskytuje flexibilitu a umožňuje žákům pracovat ve vlastním tempu. Kvalitní online výuka by měla zohledňovat potřeby žáků a využívat kombinaci obou forem v závislosti na konkrétních vzdělávacích cílech a kontextu (MŠMT, 2020).

2.9 Profesionální rozvoj učitelů TV

Učitelé TV se musí neustále přizpůsobovat rychle se měnícím požadavkům a inovacím v oblasti vzdělávání a PA. V českém školství existuje několik iniciativ a programů zaměřených na podporu kontinuálního vzdělávání učitelů. Jednou z významných iniciativ je projekt SYPO (Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů), jehož cílem je vytvoření ucelené podpory pro učitele a vedoucí pracovníky v oblasti pedagogického

řízení. Tento projekt, financovaný z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, zahrnuje různé formy kolegiální podpory, metodické pomoci a vzdělávacích programů zaměřených na rozvoj didaktických a oborových kompetencí (SYPO, 2024).

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ se výrazně věnuje podpoře pedagogických pracovníků a modernizaci vzdělávacího procesu. MŠMT v rámci této strategie plánuje zavádět digitální technologie, podporovat inovace a snižovat administrativní zátěž škol. Součástí této strategie je také důraz na zvyšování odborných kapacit učitelů prostřednictvím profesních společenství a kontinuálního vzdělávání (MŠMT, 2024).

Dalším důležitým nástrojem pro profesní rozvoj učitelů je systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). DVPP nabízí širokou škálu kurzů, seminářů a školení, které jsou zaměřeny na různé aspekty pedagogické činnosti, včetně moderních metod výuky, využívání ICT ve vzdělávání a nových trendů v tělesné výchově. Tyto programy umožňují učitelům nejen aktualizovat své znalosti a dovednosti, ale také sdílet zkušenosti s kolegy a rozvíjet nové přístupy ke vzdělávání. V rámci DVPP je kladen důraz na individualizovaný přístup k profesnímu rozvoji učitelů. Učitelé mají možnost volit si vzdělávací aktivity podle svých potřeb a zájmů, což zvyšuje jejich motivaci k účasti na těchto programech. Mnohé kurzy jsou akreditovány MŠMT, což zajišťuje jejich relevanci pro pedagogickou praxi. Důraz na kontinuální vzdělávání a profesní rozvoj přispívá k tomu, aby učitelé byli schopni efektivně reagovat na nové výzvy a požadavky moderního vzdělávání (Aukstakalnis a Blatner, 1994).

3 METODIKA

3.1 Cíle a úkoly práce

Hlavním cílem této diplomové práce je analýza vnímání TV učiteli na základních a středních školách. Práce se zaměřuje na postavení TV v rámci školního vzdělávacího systému a na vliv, který TV má na studenty z pohledu učitelů. Tento hlavní cíl je doplněn o několik dílčích cílů:

- Určit postavení TV ve vzdělávacím systému ve srovnání s ostatními předměty.
- Zhodnotit dostupnost cvičebního vybavení a zjistit, jak tyto faktory ovlivňují efektivitu výuky TV.
- Analyzovat, jak je TV integrována do školního kurikula s důrazem na propojení s ostatními předměty.
- Posoudit podporu poskytovanou učitelům TV ze strany škol a identifikovat hlavní překážky a výzvy spojené s výukou TV.

V teoretické části práce je úkolem provést důkladnou rešerši relevantní domácí i zahraniční literatury. V dané rešerši budou definovány klíčové pojmy, objasněn současný stav v oblasti TV a shrnut současný stav výzkumu.

Praktická část se zaměřuje na sběr dat od učitelů různých typů škol a z různých regionů. Byl vytvořen a pilotně otestován dotazník, který umožní efektivní shromažďování dat relevantních pro hodnocení stanovených aspektů TV. Po sběru dat následovalo jejich analytické zpracování, které umožní odpovědět na stanovené výzkumné otázky a ověřit hypotézy. Výsledky budou sloužit jako podklad pro formulaci doporučení ke zlepšení efektivity a postavení TV ve školním prostředí.

3.1.1 Výzkumné otázky

Zabýváme se otázkou postavení tělesné výchovy pohledem učitelů. Vzhledem k šířce problematiky a k velkému množství ovlivňujících faktorů jsme na základě studia dané problematiky formulovali následující výzkumné otázky:

- 1) Jak vnímají učitelé postavení TV ve vztahu k ostatním předmětům na různých typech škol?
- 2) Jaký vliv má dostupnost vybavení ve školách na úroveň naplňování kurikula TV?

- 3) Jak se liší postoj k propojování TV s ostatními předměty v závislosti na typu školy a věku učitelů?

V rámci výzkumných otázek nás dále bude zajímat porovnání hodnotících kritérií učitelů TV mezi jednotlivými typy škol a identifikace faktorů ovlivňujících míru využívání moderních technologií při výuce TV. Zároveň bude předmětem zájmu souvislost mezi úrovní podpory učitelů tělesné výchovy pro jejich profesní rozvoj a délkou trvání jejich profesní praxe.

3.1.2 Hypotézy

Pro dosažení stanovených cílů výzkumu jsme formulovali hypotézy, které jsme testovali pomocí deskriptivní statistiky, viz kapitola „metodika práce“.

H1: Existuje statisticky významný rozdíl ve vnímání postavení tělesné výchovy ve vztahu s dalšími předměty mezi učiteli na různých typech škol.

H2: Existuje pozitivní signifikantní souvislost mezi dostupností cvičebního vybavení ve škole a úrovní naplňování kurikula tělesné výchovy.

H3: Existuje statisticky významný rozdíl v míře využívání moderních technologií při výuce tělesné výchovy mezi učiteli různých věkových kategorií.

3.2 Metodika práce

3.2.1 Výzkumný soubor

Výzkumný vzorek byl sestaven na základě dobrovolnosti respondentů, zároveň byly náhodně osloveny vybrané instituce. Tato práce se zaměřuje na učitele tělesné výchovy, kteří působí na různých typech škol v ČR, konkrétně na základních školách, středních školách (včetně gymnázií) a odborných učilištích. Cílovými účastníky byli výhradně učitelé tělesné výchovy, což umožňuje srovnání postojů a praxí mezi různými typy vzdělávacích institucí. Respondenty jsme získali prostřednictvím oslovení náhodně vybraných ředitelů jednotlivých institucí s žádostí o distribuci dotazníků mezi jejich zaměstnance. V každém z čtrnácti krajů bylo osloveno 6 zástupců základních škol, středních škol, odborných učilišť a gymnázií. Celkový vzorek respondentů se skládá ze 134 učitelů pracujících na zmíněných institucích. Původní počet respondentů činil 136,

avšak dva z nich museli být vyřazeni z důvodu nesplnění kritérií účasti ve výzkumu, neboť se nejednalo o učitele tělesné výchovy.

Tabulka č. 1: Zastoupení učitelů dle typu škol

Typ školy	Počet učitelů
Učitelé – ZŠ	44
Učitelé – SOŠ	49
Učitelé – GY	45
Učitelé – SOU	9
Učitelé – kombinace vícero škol	13
Celkem	147

Zdroj: Vlastní zpracování dat

V tabulce č. 1 je uvedeno zastoupení učitelů našeho vzorku dle jednotlivých typů škol, na kterých momentálně působí. Během sběru dotazníků od učitelů z různých škol jsme zaznamenali výrazně nižší návratnost u dotazníků vyplněných učiteli z odborných učilišť. Konkrétně jsme obdrželi pouze 9 vyplněných dotazníků od těchto respondentů, což představuje značný rozdíl ve srovnání s učiteli ze základních, středních a gymnaziálních škol, kde se počet respondentů pohyboval v rozmezí 44 až 49. Tento rozdíl je důležité brát v úvahu při interpretaci výsledků. Dále bylo identifikováno 13 respondentů, kteří vyučují na kombinaci vícero škol. V těchto případech bylo nutné data ručně upravit a zaznamenat každého respondenta za každou instituci zvlášť, aby mohly být výsledky přesně analyzovány.

Tabulka č. 2: Dosažený akademický titul v oblasti TV

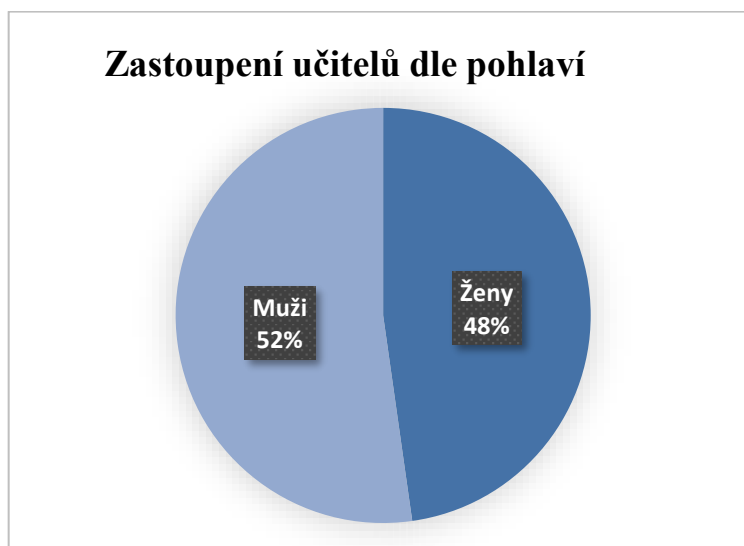
Akademický titul	Počet učitelů
Bakalář (Bc.)	6
Magistr (Mgr.)	120
Doktor (Ph.D. nebo jiný doktorský titul)	3
Nemá akademický titul v oblasti TV a nestuduje daný obor na VŠ	16
Nemá akademický titul v oblasti TV, ale je studentem VŠ v oblasti tělesné výchovy	2
Celkem	147

Zdroj: Vlastní zpracování dat

V tabulce č. 2 můžeme vidět zastoupení z hlediska nejvyššího dosaženého akademického titulu respondentů v oblasti tělesné výchovy. Dominuje titul Magistr (Mgr.), což

naznačuje požadovanou úroveň vzdělání a odborné kvalifikace v oblasti TV. Zároveň je patrné, že pouze menší podíl respondentů má bakalářské vzdělání, případně mají doktorský titul. Mezi respondenty je poměrně vysoké množství učitelů TV bez adekvátního vzdělání, přičemž další dva učitelé sice nemají akademický titul v oblasti TV, ale jsou studenty VŠ v této oblasti.

Graf č. 1: Zastoupení učitelů dle pohlaví

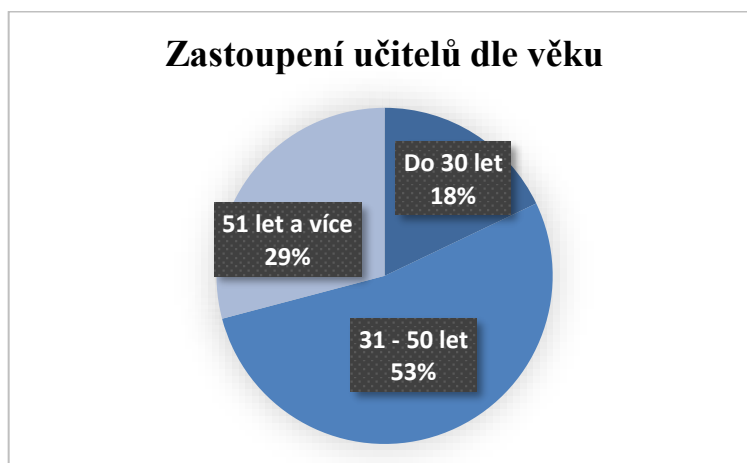

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Z grafu č. 1 je zjevná vyváženost podílu pohlaví mezi respondenty našeho vzorku. Muži představují 70 probandů (52 %), zatímco ženské pohlaví je reprezentováno 64 respondentkami (48 %). Žádný z probandů neodpověděl na tuto otázku možností „jiné“.

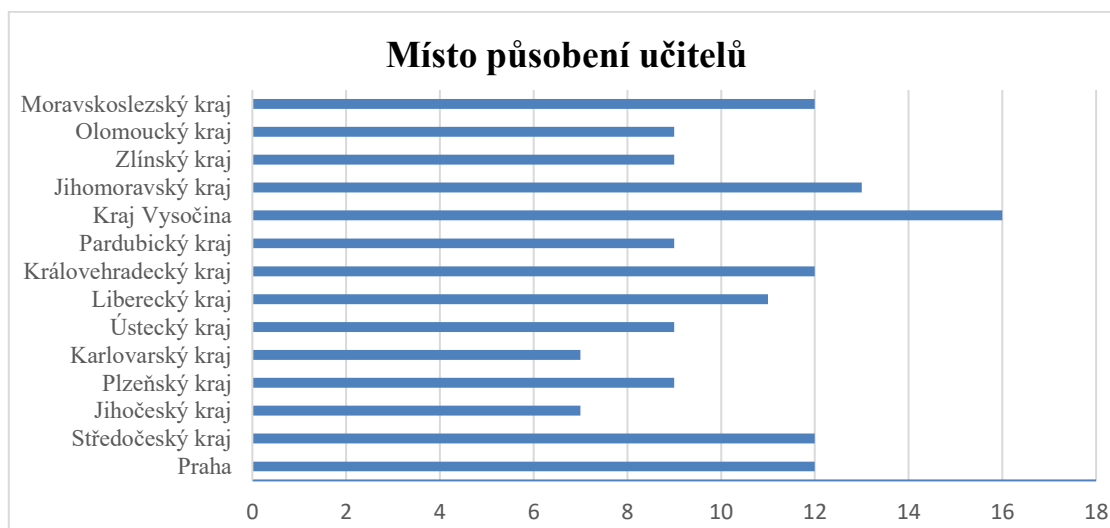
Graf č. 2: Zastoupení učitelů dle věku

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Z grafu č. 2 je patrné rozdělení učitelů podle věku. Skupina do 30 let obsahuje 24 respondentů, což představuje převážně členy Generace Z a mladší Mileniály. V kategorii 31–50 let nalezneme 71 probandů, mezi nimiž jsou převážně členové Generace X a starší Mileniálové. Kategorie 51 let a více zahrnuje 39 respondentů, převážně se jedná o Baby Boomers, případně některé mladší členy Generace X.

Graf č. 3: Zastoupení učitelů dle krajů, v nichž vyučují

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Z grafu č. 3 vyplývá, že zastoupení učitelů je poměrně vyrovnané. Minimální počet (7) respondentů je v Jihočeském, Karlovarském a Libereckém kraji a maximální počet probandů jsme zaznamenali v kraji Vysočina (16).

3.2.2 Využité metody

Nástrojem pro získání dat bylo dotazníkové šetření, které bylo navrženo autorem této práce. Jednotlivé položky dotazníku byly koncipovány s cílem zjištění údajů o respondentech (sloužící k popisu výzkumného vzorku a pro možnost třídít pedagogy dle určitých kritérií) a také ke zjištění skutečností související s cíli výzkumu.

Struktura dotazníku je rozdělena do tří částí. První část se věnuje informacím o respondentovi, zatímco druhá část se zaměřuje na postavení tělesné výchovy ve školách respondentů. Třetí část dotazníku se věnuje postojům učitelů k této oblasti. Dotazník obsahuje kombinaci uzavřených otázek, které nabízejí možnost výběru z předem definovaných odpovědí, a otevřených otázek, které umožňují respondentům vyjádřit své názory a postoje detailněji.

3.2.3 Sběr dat

Pro sběr dat byla využita internetová platforma Google Forms. Sběr dat online nám přinesl několik výhod, jako je možnost oslovení respondentů z různých oblastí České republiky, snadnější vyplňování dotazníku a rychlost sběru dat. Některá data však musela být ručně upravena nebo pomocí vzorce dopočítána. Nevýhodou použité online platformy je nižší odezva respondentů, především pak těch, kteří nemají přístup k internetu, nebo jsou v této oblasti nezkušení. Pro výběr respondentů byla použita metoda záměrného výběru prostřednictvím institucí. Během období ledna a února 2024, kdy byl dotazník dostupný, se zapojilo do výzkumu 136 respondentů, nicméně, dva dotazníky byly vyřazeny z důvodu nesplnění kritérií účasti ve výzkumu (nejednalo se o učitele TV).

3.2.4 Analýza dat

Shromážděná data pocházejí z dotazníkového šetření, které bylo distribuováno mezi učitele tělesné výchovy (TV) na základních školách, středních školách, gymnáziích a odborných učilištích v České republice. Dotazník byl strukturován do tří hlavních sekcí: informace o respondentech, postavení TV ve školách a postoje učitelů k TV. Data byla následně kategorizována podle typu školy, pohlaví, věku, dosaženého akademického titulu či kraje, ve kterém učitelé působí.

Data byla zpracována pomocí statistických metod za účelem získání přehledných a srozumitelných výsledků. K analýze dat byly použity následující postupy:

1. Deskriptivní statistika: Základní popisné statistiky, jako jsou frekvence, procenta, průměry a standardní odchylky, byly vypočítány pro všechny klíčové proměnné. Tento krok umožnil získání základního přehledu o charakteristikách výzkumného souboru.
2. Testy normality: Pro ověření, zda data pocházejí z normálního rozdělení, byly použity Shapiro-Wilkův test, Kolmogorov-Smirnovův test a Lillieforsova úprava Kolmogorov-Smirnovova testu. Testy normality jsou využity pro výběr dalších statistických testů, protože mnoho z nich (např. t-test nebo ANOVA) předpokládá normální rozdělení dat. Vzhledem k různorodosti respondentů a proměnných je nezbytné ověřit, zda data splňují tyto předpoklady, aby byly použity vhodné statistické metody.
  - a) Shapiro-Wilkův test: Tento test je vhodný pro menší soubory dat a poskytuje přesné výsledky pro detekci odchylek od normality, proto jsme ho využili v dílčích částech práce, například pro jednotlivé podskupiny respondentů (učitelé na ZŠ, učitelé s titulem Bc. apod.). Testovací statistika Shapiro – Wikova testu W se vypočítá na základě uspořádaných hodnot vzorku a váhových koeficientů. Pokud je p-hodnota menší než 0,05, zamítáme nulovou hypotézu, že data pocházejí z normálního rozdělení. Vzorec pro testovací statistiku je následující:

$$W = \frac{(\sum_{i=1}^n a_i x_{(i)})^2}{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

Kde x_i jsou uspořádané hodnoty vzorku a a_i jsou váhové koeficienty závislé na pořadí a velikosti vzorku.

- b) Kolmogorov-Smirnovův test: Je aplikován pro ověření normality dat v kombinaci s Lillieforsovou úpravou, která zvyšuje jeho citlivost. Test je vhodný pro větší soubory dat a umožňuje porovnání hodnot ve vzorku s normálním rozdělením. V naší práci byl použit pro soubory zahrnující odpovědi všech respondentů. Tento test porovnává empirickou distribuční funkci vzorku s teoretickou distribuční funkcí. Nulová hypotéza pro tento test je, že data pocházejí z normálního rozdělení. Pokud je p-hodnota menší než 0,05, zamítáme nulovou hypotézu, že data pocházejí z normálního rozdělení. Vzorec pro testovací statistiku je:

$$D = \sup_x |F_n(x) - F(x)|$$

Kde $F_n(x)$ je empirická distribuční funkce vzorku a $F(x)$ je teoretická distribuční funkce.

- c) Lillieforsova úprava: Bere v úvahu, že parametry normálního rozdělení nejsou známy a jsou odhadovány z dat. Pokud je p-hodnota menší než 0,05, zamítáme nulovou hypotézu o normalitě rozdělení
3. Statistická analýza: Pro hlubší analýzu vztahů mezi proměnnými byly použity testy statistické významnosti.
- a) Chi-kvadrát test: Tento test se používá pro kategorické proměnné a ověřuje, zda jsou dvě kategoriální proměnné nezávislé. Byl zvolen, protože umožňuje zjistit vztahy mezi demografickými charakteristikami a odpověďmi respondentů, což je klíčové pro pochopení, jak různé skupiny učitelů vnímají postavení TV. Testovací statistika χ^2 se vypočítá jako součet kvadrátů rozdílů mezi pozorovanými a očekávanými frekvencemi, dělený očekávanými frekvencemi:

$$\chi^2 = \sum \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

Kde O_i jsou pozorované frekvence a E_i jsou očekávané frekvence. Pokud je p-hodnota menší než 0,05, zamítáme nulovou hypotézu o nezávislosti kategorií.

- b) T-test: Tento test se používá pro porovnání průměrů dvou skupin. Existují dva typy t-testu: pro nezávislé a závislé vzorky. T-test byl zvolen pro porovnání skupin učitelů podle různých kategorií (např. pohlaví, typ školy) a jejich postojů k TV, což nám umožnilo identifikovat rozdíly mezi těmito skupinami. Statistika t se vypočítá jako rozdíl mezi průměry dělený standardní chybou rozdílu:

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

Kde $\bar{x}_1$ a $\bar{x}_2$ jsou průměry dvou skupin S_1^2 a S_2^2 jsou jejich rozptyly a n_1 a n_2 jsou velikosti vzorků. Pokud je p-hodnota menší než 0,05, zamítáme nulovou hypotézu, že průměry jsou stejné.

- c) ANOVA (Analysis of Variance): Tento test se používá pro porovnání průměrů tří a více skupin. ANOVA byla vybrána pro analýzu rozdílů mezi více kategoriemi (např. věkovými skupinami učitelů) a jejich názory na různé aspekty TV. Tato metoda umožňuje identifikovat, zda existují statisticky významné rozdíly

mezi jednotlivými skupinami. Testovací statistika F se vypočítá jako poměr mezi rozptylem mezi skupinami a rozptylem uvnitř skupin:

$$F = \frac{MS_{mezi}}{MS_{uvnitř}}$$

Kde MS_{mezi} je střední kvadrát mezi skupinami a $MS_{uvnitř}$ je střední kvadrát uvnitř skupin. Pokud je p -hodnota menší než 0,05, zamítáme nulovou hypotézu, že všechny průměry jsou stejné.

4. Korelační analýza: Byla provedena korelační analýza k určení síly a směru vztahů mezi různými proměnnými, jako je vztah mezi dosaženým vzděláním a postoji k TV. Korelační analýza je vhodná pro zkoumání souvislostí mezi proměnnými, jako je dostupnost vybavení a úroveň naplňování kurikula, což pomáhá odhalit potenciální faktory ovlivňující postavení TV.
  - a) Spearmanův korelační test: Tento test byl zvolen, protože umožňuje analýzu i v případě, že data nejsou normálně rozdělená. Spearmanův test měří sílu a směr monotónního vztahu mezi dvěma proměnnými pomocí pořadí hodnot. Korelační koeficient ρ se pohybuje od -1 do 1, kde hodnoty blízké 1 nebo -1 indikují silnou korelaci:

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum d_i^2}{n(n^2-1)}$$

Kde d_i je rozdíl mezi pořadími každé dvojice hodnot a n je počet pozorování.

- b) Mann-Whitneyův test: Tento neparametrický test porovnává rozdíly mezi dvěma nezávislými vzorky a zjišťuje, zda jedno z rozdělení má tendenci k vyšším nebo nižším hodnotám než druhé. Mann-Whitneyův test byl vybrán jako alternativa k t -testu pro případy, kdy nejsou splněny předpoklady normality. Testovací statistika U se vypočítá následovně:

$$U = n_1 n_2 + \frac{n_1(n_1+1)}{2} - R_1$$

Kde n_1 a n_2 jsou velikosti dvou vzorků a R_1 je součet pořadí v prvním vzorku. Pokud je p -hodnota menší než 0,05, zamítáme nulovou hypotézu, že rozdíly mezi vzorky jsou náhodné.

3.2.5 Etika práce

Projekt byl schválen etickou komisí UK FTVS pod číslem: 230/2023.

Autor práce pečlivě dbal na etická hlediska výzkumu. Respondenti byli podrobně seznámeni s účelem výzkumu a byli informováni o souhlasu se zpracováním svých dat (viz text informovaného souhlasu v úvodu dotazníku). Respondenti byli osloveni prostřednictvím svých ředitelů, kteří obdrželi emailovou zprávu s pozvánkou k účasti. Co se týče osobních údajů, respondenti vyplňovali pouze své pohlaví. Další otázky se týkaly umístění jejich školy podle kraje a typu školy, na které pracují. Způsob distribuce dotazníku a obsah otázek zachovávají anonymitu respondentů, a tak nelze žádného z nich identifikovat.

Získaná data jsou k dispozici pouze autorovi této práce. Všechny získané informace jsou uloženy pouze na počítači autora, který je zabezpečen heslem. V závěrečné části dotazníku měli respondenti možnost poskytnout jakékoliv další komentáře nebo připomínky k dotazníku. Byl jim rovněž poskytnut kontakt na autora práce, aby mohli podrobněji porozumět účelu výzkumu nebo se seznámit s jeho výsledky. Dva respondenti řešitele kontaktovali s žádostí o seznámení s výsledky práce. Výsledky budou těmto respondentům poskytnuty emailem po dokončení a případném úspěšném obhájení této práce.

3.2.6 Limity práce

Jedním z hlavních limitů naší práce je velikost a struktura výzkumného vzorku. Studie zahrnovala 134 učitelů TV z různých typů škol (základních škol, středních škol, gymnázií a odborných učilišť), přičemž jejich zastoupení nebylo rovnoměrné. Nejmenší skupinu tvořili učitelé z odborných učilišť, což může ovlivnit výsledky na tuto specifickou populaci. Vyšší počet respondentů by mohl poskytnout reprezentativnější data, což by zvýšilo validitu zjištění.

Dalším limitem je nedostatek dlouhodobých dat. Naše studie se zaměřila na aktuální vnímání postavení TV a nezahrnovala dlouhodobé sledování změn ve vnímání a podmínkách výuky TV. Longitudinální studie by umožnila sledovat vývoj postojů a identifikovat trendy a změny v čase, což by poskytlo hlubší pochopení dynamiky a efektivity výuky TV.

Použití samovyplňovacích dotazníků může představovat další limit. Tento způsob sběru dat závisí na subjektivních odpovědích respondentů, které mohou být ovlivněny jejich momentální náladou, chápáním otázek nebo snahou prezentovat se v lepším světle. Objektivnější metody sběru dat, jako jsou pozorování nebo rozhovory, by mohly poskytnout detailnější a přesnější obraz o výuce TV a postojích učitelů.

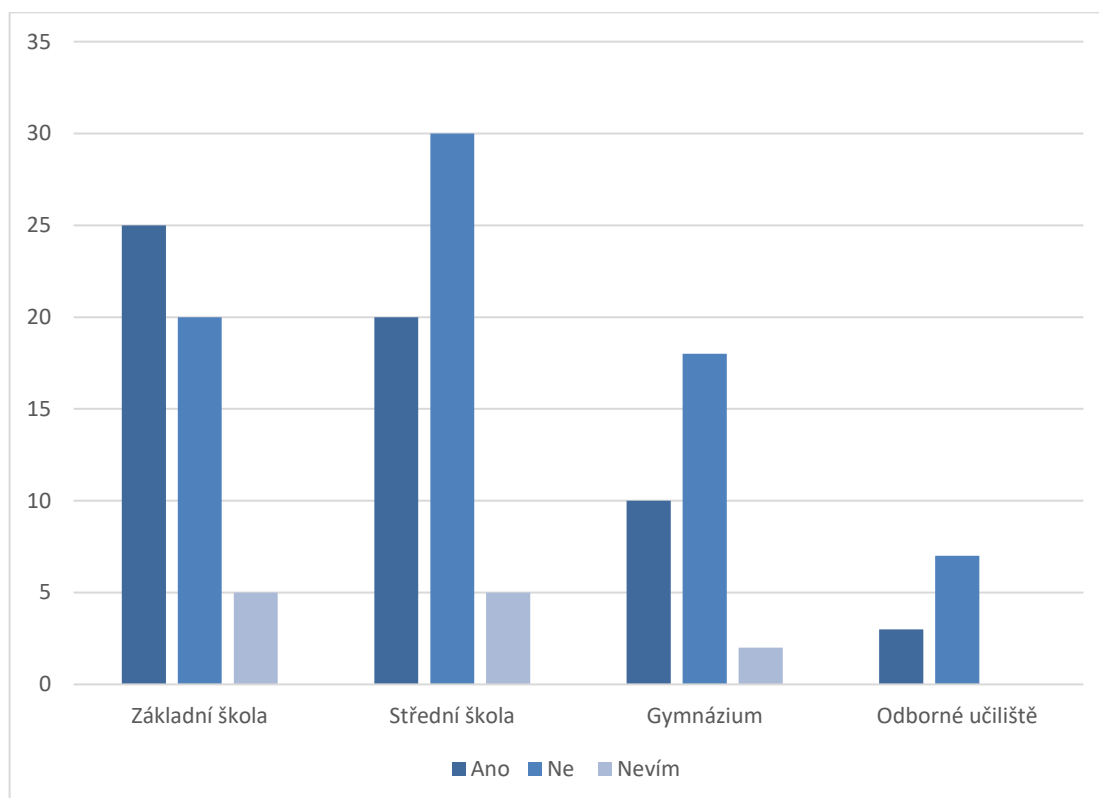
Výzkum byl založen na dobrovolné účasti respondentů, což může vést k určitému zkreslení. Učitelé, kteří se rozhodli zúčastnit, mohou mít specifický zájem o téma TV nebo mohou mít silnější názory na zkoumané otázky. Tento výběrový bias může ovlivnit reprezentativnost vzorku a výsledky výzkumu tím, že zúčastnění učitelé nemusí být typickými představiteli celého vzorku učitelů TV, ale může se jednat o učitele se zvýšeným zájmem o TV, což může to vést k nadměrnému zastoupení extrémnějších názorů a postojů. Přestože je dobrovolnost účasti eticky nezbytná, je třeba si být vědom možného zkreslení, které s sebou nese.

Naše studie se zaměřila na učitele TV v České republice, což může omezit aplikovatelnost výsledků na jiné geografické oblasti. Kulturní, ekonomické a vzdělávací rozdíly mohou významně ovlivňovat vnímání a postavení TV ve školách. Pro získání širšího pohledu by bylo užitečné provést srovnávací studie v různých zemích a regionech. V této souvislosti by bylo možné porovnat naše výsledky s daty z Eurostatu nebo jiných relevantních mezinárodních zdrojů. Eurostat poskytuje statistické údaje o vzdělávání a sportu v různých evropských zemích, což umožňuje srovnání a lepší pochopení, jak se postavení TV liší v různých kulturních a ekonomických kontextech. Toto srovnání by však mohlo být předmětem dalšího výzkumu, neboť v rámci této práce nebylo realizováno z důvodu omezeného přístupu k aktuálním a detailním datům, která by byla plně srovnatelná s našimi výsledky. Navíc, metodické rozdíly v sběru dat a interpretaci výsledků mezi jednotlivými zeměmi by mohly vést k nesprávným závěrům, pokud by nebyly pečlivě zohledněny a harmonizovány.

4 VÝSLEDKY

Vnímání postavení tělesné výchovy ve vztahu s dalšími předměty podle typu školy

Graf č. 4: Vnímání postavení TV ve vztahu s dalšími předměty podle typu školy

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Pro testování první hypotézy, která tvrdí, že existuje statisticky významný rozdíl ve vnímání postavení TV ve vztahu s dalšími předměty mezi učiteli na různých typech škol, byla data rozdělena podle odpovědí učitelů na otázky "Vnímáte postavení tělesné výchovy ve vztahu s dalšími předměty jako rovnoprávné?" a "Na jakém typu školy momentálně učíte tělesnou výchovu?". Pro analýzu této hypotézy jsme použil chí-kvadrát test nezávislosti, který je vhodný pro kategorická data. Chí-kvadrát test nezávislosti ukázal, že existuje statisticky významný rozdíl ve vnímání postavení TV mezi učiteli na různých typech škol. Hodnoty chí-kvadrát testu ukázaly následující: chí - kvadrát = 16.95, p-hodnota = 0.04 a stupně volnosti = 8. Na základě p-hodnoty ($p < 0.05$) můžeme rozhodnout o zamítnutí nulové hypotézy, což znamená, že existuje statisticky významný rozdíl ve vnímání postavení TV mezi učiteli na různých typech škol.

Výsledky analýzy ukazují, že učitelé na gymnáziích a středních školách častěji vnímají TV jako nerovnoprávnou ve srovnání s jinými předměty. Naopak učitelé na základních

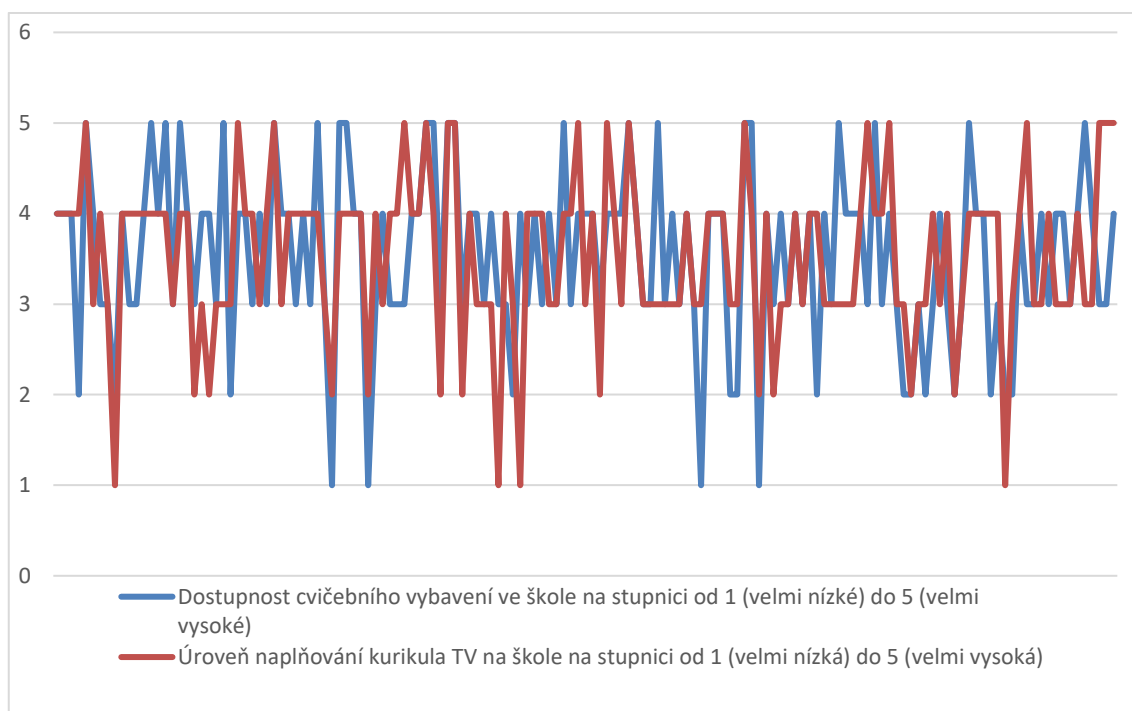
školách častěji vnímají TV jako rovnoprávnou. Jako nerovnoprávné vnímají postavení TV ve vztahu k dalším předmětům ve větší části i učitelé z odborných učilišť.

Tento názorový rozptyl je důležitý pro pochopení toho, jak různé typy škol přistupují k TV a jak mohou být jejich pedagogické strategie a prioritní cíle odlišné. Proto je třeba zohlednit tyto kontextuální faktory při formulaci doporučení pro zlepšení postavení a vnímání TV v různých typech škol.

Hypotéza H1, která zní "Existuje statisticky významný rozdíl ve vnímání postavení tělesné výchovy ve vztahu s dalšími předměty mezi učiteli na různých typech škol", je tedy potvrzena. Analýza dat ukázala, že vnímání rovnoprávnosti TV má statisticky významný rozdíl mezi různými typy škol. Tento rozdíl je patrný zejména mezi gymnázii, středními školami a odbornými učilišti, kde jsou postoje učitelů různorodé a odrážejí specifické zaměření těchto institucí. Pro lepší pochopení těchto rozdílů by bylo vhodné provést další kvalitativní výzkum, který by se zaměřil na hlubší analýzu důvodů, proč učitelé na různých typech škol vnímají postavení TV odlišně. Tento výzkum by mohl zahrnovat rozhovory s učiteli, analýzu školních kurikul a zkoumání konkrétních podmínek a prostředí, ve kterých výuka TV probíhá.

Vztah mezi dostupností cvičebního vybavení a úrovní naplňování kurikula tělesné výchovy

Graf č. 5: Vztah mezi dostupností cvičebního vybavení a úrovní naplňování kurikula TV

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Pro testování této hypotézy byla data rozdělena podle odpovědí učitelů na otázky "Jak hodnotíte dostupnost cvičebního vybavení ve vaší škole na stupnici od 1 (velmi nízké) do 5 (velmi vysoké)?" a "Jak hodnotíte úroveň naplňování kurikula tělesné výchovy na vaší škole na stupnici od 1 (velmi nízká) do 5 (velmi vysoká)?" Data byla podrobena testům normality Kolmogorovova, Lillieforsova a Shapiro-Wilkova, které ukázaly, že data nemají normální rozdělení (p -hodnota $< 0,05$). P -hodnota byla $< 0,05$ pro všechny tři testy normality, což potvrdilo, že data nejsou normálně rozdělena. Vzhledem k nenormálnímu rozdělení dat byl použit neparametrický Spearmanův korelační test pro analýzu souvislosti mezi dostupností cvičebního vybavení a úrovní naplňování kurikula.

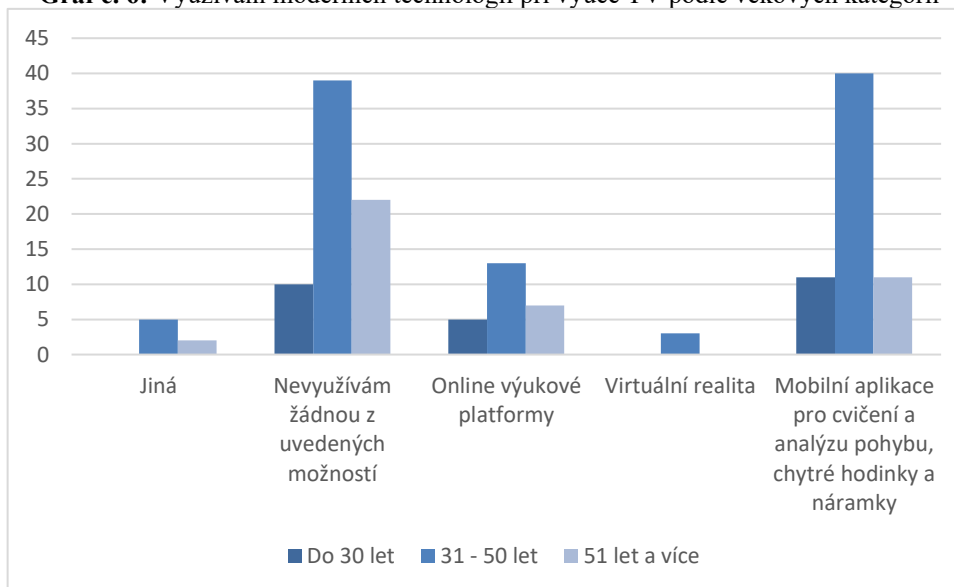
Spearmanův korelační koeficient s hodnotou 0,65 implikuje středně silnou pozitivní korelaci mezi těmito dvěma proměnnými. Existuje tedy statisticky významná pozitivní korelace mezi dostupností cvičebního vybavení a úrovní naplňování kurikula TV (Spearmanův korelační koeficient = 0,45, p -hodnota $< 0,05$). Tento výsledek naznačuje, že lepší dostupnost cvičebního vybavení je spojena s vyšší úrovní naplňování kurikula

TV. Z výsledků je tedy zřejmé, že investice do cvičebního vybavení mohou mít přímý pozitivní dopad na kvalitu výuky tělesné výchovy na školách.

Druhá hypotéza, která zní „Existuje pozitivní signifikantní souvislost mezi dostupností cvičebního vybavení ve škole a úrovní naplňování kurikula tělesné výchovy“, je tedy potvrzena. Analýza dat ukázala, že dostupnost cvičebního vybavení má statisticky významný vliv na úroveň naplňování kurikula TV. Školy s lepším vybavením vykazují vyšší úroveň naplňování kurikula, což naznačuje, že investice do cvičebního vybavení může mít přímý pozitivní dopad na kvalitu výuky TV. Doporučuje se proto, aby školy věnovaly zvýšenou pozornost vybavení tělocvičen a zajistily dostatečné množství moderního cvičebního vybavení, které by mohlo podpořit efektivnější a kvalitnější výuku TV.

Využívání moderních technologií při výuce tělesné výchovy podle věkových kategorií

Graf č. 6: Využívání moderních technologií při výuce TV podle věkových kategorií

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Pro testování třetí hypotézy, která tvrdí, že existuje statisticky významný rozdíl v míře využívání moderních technologií při výuce TV mezi učiteli různých věkových kategorií, byla data rozdělena podle věkových skupin učitelů (do 30 let, 31-50 let, 51 let a více). Data byla podrobena Kolmogorovovu, Lillieforsovu a Shapiro-Wilkovu testu normality, které ukázaly, že data nemají normální rozdělení (p -hodnota $< 0,05$). Vzhledem

k nenormálnímu rozdělení dat byl pro srovnání věkových kategorií použit neparametrický Mann-Whitneyův test.

Výsledky analýzy ukazují, že učitelé ve věkové kategorii 31-50 let mají nejvyšší podíl na používání moderních technologií ve srovnání s mladšími učiteli (do 30 let) a staršími učiteli (51 let a více). Mladší učitelé (do 30 let) také často využívají moderní technologie, ale v menší míře než jejich kolegové ve věkové kategorii 31-50 let. Starší učitelé (51 let a více) využívají moderní technologie výrazně méně než obě mladší skupiny. Mann-Whitneyův test potvrdil, že tento rozdíl je statisticky významný (p -hodnota < 0.01).

Věková kategorie 31-50 let byla v našem výzkumu výrazně více zastoupena (53 % z celkového počtu) než kategorie do 30 let (18 %) a 51 let a více (29 %), což může mít vliv na výsledky, přesto je rozdíl ve využívání technologií mezi věkovými skupinami statisticky významný.

Na základě těchto zjištění lze konstatovat, že věk učitelů má významný vliv na využívání moderních technologií při výuce TV. Starší učitelé méně často využívají moderní technologie než mladší učitelé. Doporučením z výše vyplývajícím by mohlo být poskytování dalšího vzdělávání a podpory starším učitelům v oblasti využívání moderních technologií, aby mohli lépe integrovat tyto nástroje do výuky. Dále by měly školy zajistit, že všichni učitelé mají přístup k potřebnému technologickému vybavení a školením. Doporučujeme také vytvoření mentoringového programu, kde mladší učitelé mohou sdílet své zkušenosti s moderními technologiemi se svými staršími kolegy.

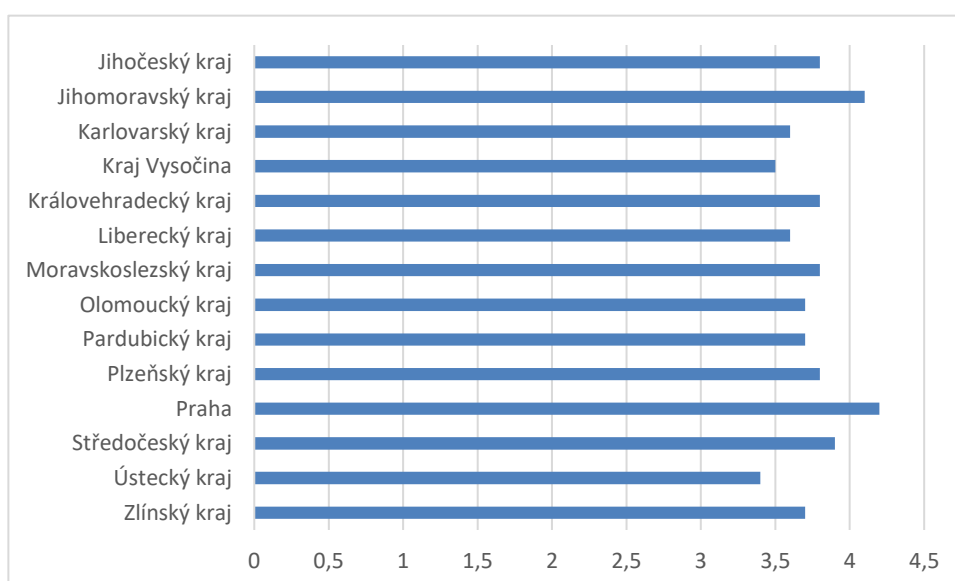
Výsledky také odhalily, že nejvíce využívanými technologiemi jsou mobilní aplikace pro cvičení a analýzu pohybu, chytré hodinky a náramky, které využívá 37 % učitelů. Tyto technologie byly využívány napříč všemi věkovými kategoriemi, avšak nejčastěji u učitelů ve věkové skupině 31-50 let. Další často využívané technologie zahrnují online výukové platformy, které jsou používány pro sdílení výukových materiálů a komunikaci se studenty, a to 9 % učitelů. Starší učitelé (51 let a více) mají tendenci méně využívat širokou škálu technologií a častěji preferují tradičnější metody výuky. Celkem 7 % učitelů nevyužívá žádné moderní technologie. Ve výzkumu byly zaznamenány i další technologie, využívané v menší míře. Mezi tyto technologie patří virtuální realita, kterou využívají 3 % učitelů, a různé formy výukových videí, zejména na horách (např. snowboarding, carving), a videa první pomoci, která využívají 2 % učitelů.

Hypotéza H3, která zní „Existuje statisticky významný rozdíl v míře využívání moderních technologií při výuce TV mezi učiteli různých věkových kategorií“, je tedy potvrzena. Analýza dat ukázala, že věk učitelů má statisticky významný vliv na využívání moderních technologií při výuce TV. Mladší učitelé (do 30 let) a starší učitelé (51 let a více) využívají moderní technologie méně často, přičemž starší učitelé preferují tradičnější metody výuky. Je poměrně překvapivé, že mladší učitelé (do 30 let) nepoužívají moderní technologie v nejvyšší míře, jak by se dalo očekávat, avšak to mohlo být způsobeno menším vzorkem respondentů z této věkové skupiny. Tato zjištění naznačují potřebu detailnější analýzy, což by mohlo být tématem jiné práce.

Hodnocení dostupnosti cvičebního vybavení v jednotlivých krajích a typech škol

Pomocí deskriptivní statistiky jsme vypočítali průměrné hodnoty hodnocení dostupnosti vybavení pro jednotlivé kraje a typy škol. Pro kvantitativní analýzu jsme použili analýzu rozptylu (ANOVA), abychom porovnali hodnocení dostupnosti vybavení mezi různými kraji a typy škol. Výsledky ukázaly, že existují statisticky významné rozdíly mezi hodnoceními v různých krajích (p -hodnota $< 0,05$), což potvrzuje, že dostupnost cvičebního vybavení se výrazně liší mezi regiony. Podobně výsledky dle typů škol ukázaly, že existují statisticky významné rozdíly mezi hodnoceními různých typů škol (p -hodnota $< 0,05$).

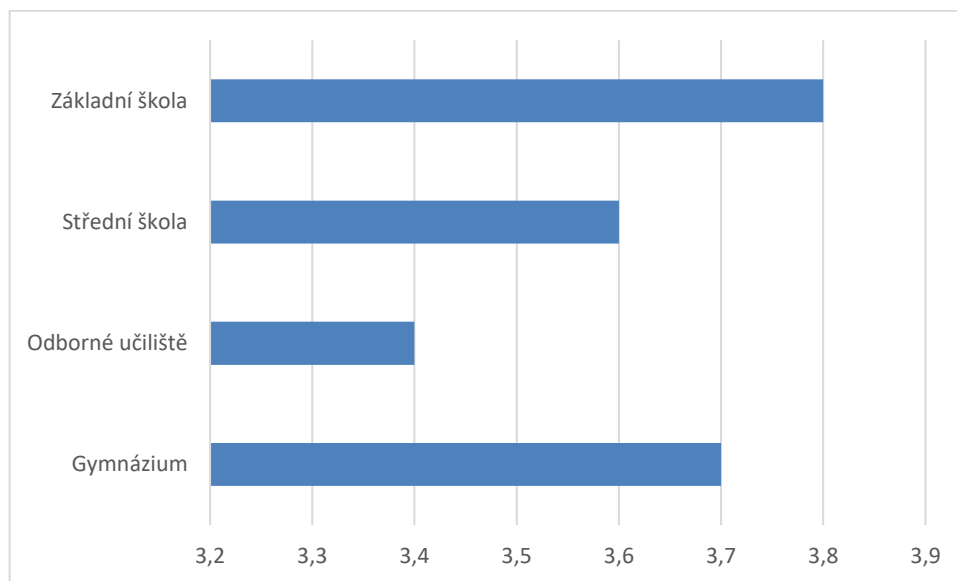
Graf č. 7: Hodnocení dostupnosti cvičebního vybavení v jednotlivých krajích

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Nejlépe hodnocené kraje z hlediska dostupnosti cvičebního vybavení jsou Praha s průměrným hodnocením 4,2 a Jihomoravský kraj s průměrným hodnocením 4,1. To naznačuje, že školy v těchto krajích jsou lépe vybaveny, což může být důsledkem vyššího financování nebo lepší podpory ze strany krajů. Naopak nejhůře hodnocené jsou Ústecký kraj s průměrem 3,4 a Kraj Vysočina s průměrem 3,5, což poukazuje na potřebu zlepšení financování a podpory vybavení v těchto regionech.

Graf č. 8: Hodnocení dostupnosti cvičebního vybavení dle typu školy

Zdroj: Vlastní zpracování dat

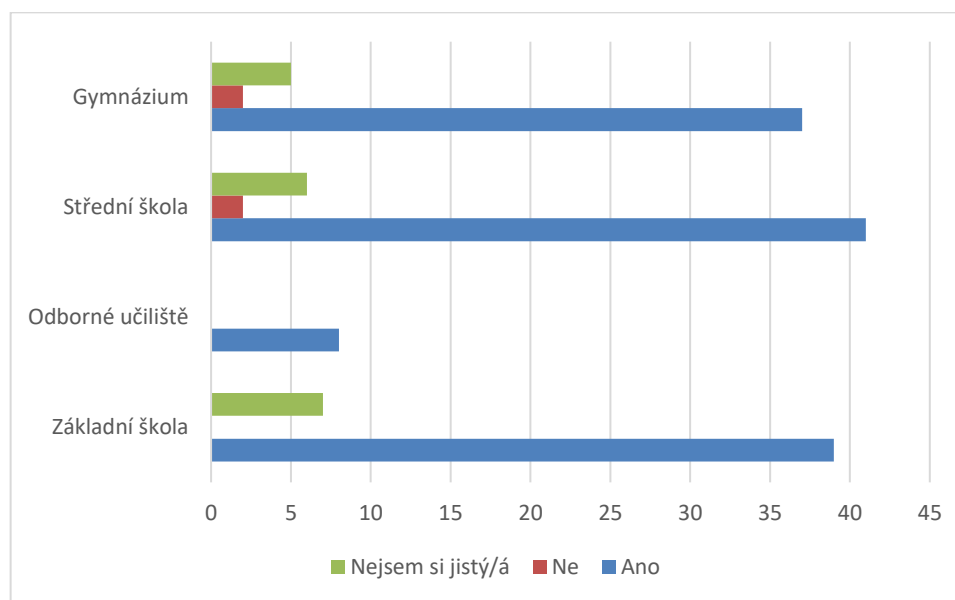
Při pohledu na jednotlivé typy škol jsme zjistili, že nejlépe hodnotí cvičební vybavení učitelé základních škol s průměrem 3,8 a gymnázií s průměrem 3,7. Tento výsledek může naznačovat, že tyto typy škol mají stabilnější zdroje financování nebo prioritizují investice do cvičebního vybavení. Odborná učiliště, která vykazují nejnižší hodnocení s průměrem 3,4 potřebují investovat do vybavení, aby mohla poskytovat kvalitní výuku TV.

Propojení TV s ostatními předměty na jednotlivých typech škol

V rámci analýzy propojení TV s ostatními předměty jsme se zaměřili na několik klíčových aspektů, včetně toho, zda učitelé považují za vhodné propojit TV s jinými předměty, jaké konkrétní metody propojení navrhují a jaký prospěch očekávají pro studenty z takového propojení. Data byla analyzována z pohledu jednotlivých typů škol a nejvyššího dosaženého vzdělání učitelů.

Z analýzy dat vyplývá, že většina učitelů TV napříč různými typy škol považuje za vhodné propojovat TV s ostatními předměty. Celkem 85 % učitelů základních škol, 89 % učitelů středních škol, 84 % učitelů gymnázií a 76 % učitelů odborných učilišť odpovědělo kladně na otázku, zda je vhodné propojovat TV s jinými předměty.

Graf č. 9: Propojení TV s ostatními předměty

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Učitelé navrhli různé metody, jak propojit TV s ostatními předměty. Nejčastěji zmiňovanými metodami byly výlety a terénní výuka, projekty týkající se zdraví a výživy, kombinace jazykové výuky a PA, interdisciplinární výuka a využití tělocvičny jako laboratoře pro vědecké experimenty. Výlety a terénní výuku uvedlo, že využívá 67 % učitelů na základních školách, 71 % na středních školách, 69 % na gymnáziích a 62 % na odborných učilištích. Projekty týkající se zdraví a výživy uvedlo 58 % učitelů na základních školách, 63 % na středních školách, 60 % na gymnáziích a 55 % na odborných učilištích. Kombinace jazykové výuky a PA byla zmiňována především na gymnáziích (40 %) a středních školách (35 %). Interdisciplinární výuka byla populární především mezi učiteli na gymnáziích (45 %) a středních školách (42 %).

Učitelé identifikovali několik klíčových benefitů, které by mělo propojení TV s jinými předměty přinést studentům. Mezi nejčastěji uváděné patří zvýšení motivace k učení, rozvoj komplexních dovedností, podpora zdravého životního stylu a lepší porozumění teoretických znalostí ve spojených předmětech. Zvýšení motivace k učení očekává 82 % učitelů základních škol, 85 % středních škol, 80 % gymnázií a 70 % odborných učilišť.

Rozvoj komplexních dovedností předpokládá 75 % učitelů základních škol, 78 % středních škol, 73 % gymnázií a 65 % odborných učilišť. Podporu zdravého životního stylu zmiňuje 68 % učitelů základních škol, 72 % středních škol, 70 % gymnázií a 60 % odborných učilišť. Lepší porozumění teoretických znalostí ve spojených předmětech očekává 60 % učitelů gymnázií a 55 % učitelů středních škol.

Při analýze dat dle dosaženého vzdělání učitelů jsme zjistili, že učitelé s titulem Mgr. a vyšším častěji podporují propojení TV s jinými předměty (90 %) ve srovnání s učiteli bez akademického titulu (75 %). Tito učitelé také častěji navrhuji interdisciplinární metody výuky a očekávají více benefitů z propojení předmětů.

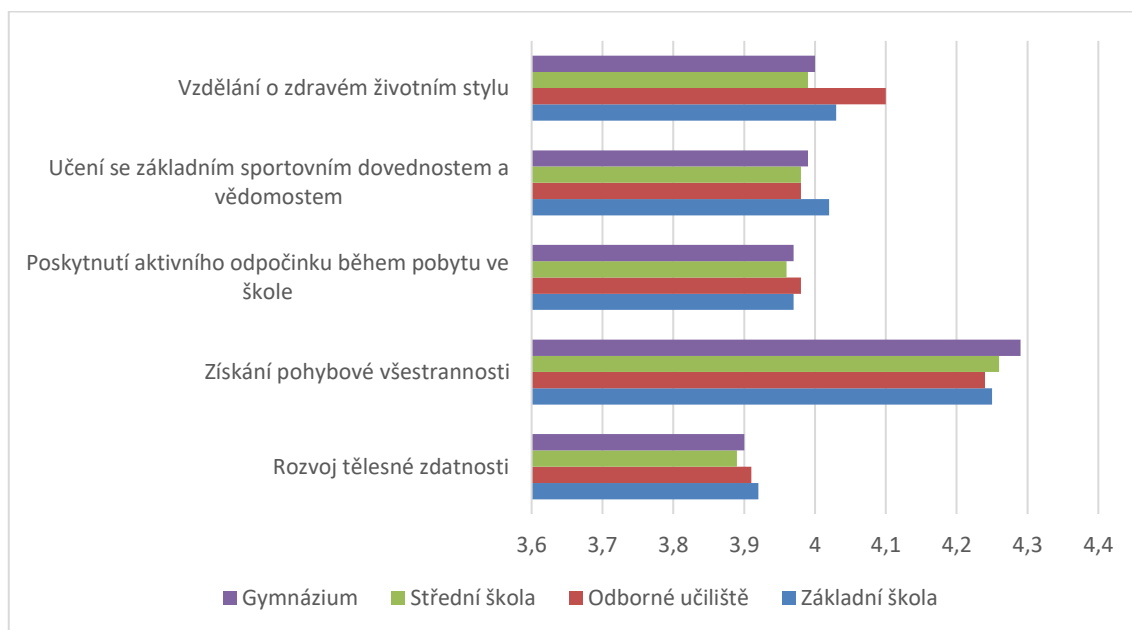
Je tedy zřejmé, že většina učitelů napříč typy škol a úrovněmi vzdělání podporuje myšlenku propojení TV s ostatními předměty. Identifikované metody propojení a očekávané benefity ukazují, že učitelé vidí velký potenciál v integraci TV do širšího vzdělávacího kontextu. Tato zjištění naznačují potřebu dalšího výzkumu a případné implementace takovýchto integrovaných přístupů do školního kurikula. Integrace TV s ostatními předměty může nejen obohatit výuku, ale také přispět k celkovému rozvoji žáků a podpořit jejich zdravý životní styl.

Názor učitelů na důležitost cílů školní tělesné výchovy

Další analýza se zaměřuje na názory učitelů na důležitost cílů školní TV podle typu školy, kde působí. Respondenti byli rozděleni do kategorií podle toho, zda učí na základní škole, střední škole, odborném učilišti nebo gymnáziu. Graf č. 10 znázorňuje průměrná hodnocení důležitosti jednotlivých cílů školní TV podle typu školy. Hodnocení bylo opět prováděno na pětibodové škále.

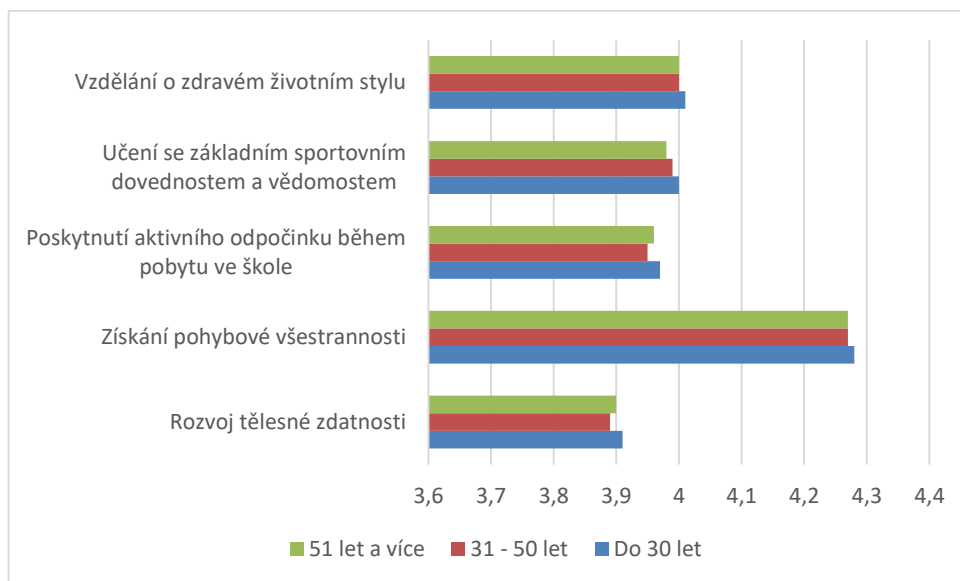

Graf č. 10: Názor na důležitost cílů školní TV dle typu školy

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Graf č. 11: Názor na důležitost cílů školní TV dle věku

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Učitelé na gymnáziích hodnotí vzdělání o zdravém životním stylu nejvýše (4,1), následují učitelé na základních a středních školách (4,0). Učitelé na odborných učilištích hodnotí tento cíl průměrem 3,8. Učení se základním sportovním dovednostem a vědomostem je považováno za velmi důležité na středních školách (4,1), zatímco na základních školách a gymnáziích je hodnoceno průměrem 4,0. Na odborných učilištích je tento cíl hodnocen

průměrem 3,9. Poskytnutí aktivního odpočinku během pobytu ve škole má nejvyšší průměrné hodnocení na gymnáziích (4,3), následováno základními školami (4,2) a středními školami (4,1). Na odborných učilištích je tento cíl hodnocen průměrem 4,0. Získání pohybové všestrannosti je nejlépe hodnoceno na gymnáziích (4,3), zatímco na základních školách a středních školách je hodnoceno průměrem 4,1 a na odborných učilištích průměrem 4,0. Rozvoj tělesné zdatnosti je hodnocen nejvýše na středních školách (4,0) a gymnáziích (4,0), následován základními školami (3,9) a odbornými učilišti (3,8).

Celkově lze konstatovat, že názory na důležitost jednotlivých cílů školní TV jsou mezi různými typy škol relativně vyrovnané, z čehož můžeme vyvodit několik závěrů. Především je zřejmé, že bez ohledu na typ školy panuje široká shoda ohledně klíčových cílů školní TV. To naznačuje, že základní principy a hodnoty spojené s TV jsou univerzálně uznávané v celé pedagogické komunitě. Vyrovnanost názorů také naznačuje, že školní TV má dobře definované cíle, které jsou jasně komunikovány a přijímány napříč různými vzdělávacími institucemi. Nicméně je také důležité poznamenat, že odborná učiliště vykazují nejnižší průměrné hodnocení u všech sledovaných cílů TV. Tento jev může být částečně zkreslen menším počtem respondentů v této kategorii.

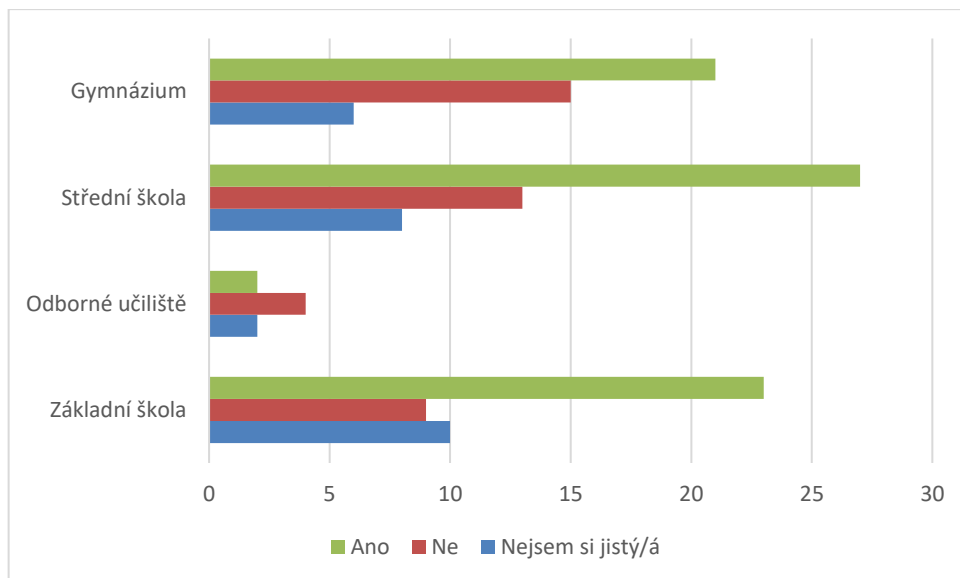
V rámci otevřených odpovědí na otázku týkající se důležitosti cílů školní TV bylo uvedeno několik specifických návrhů a komentářů. Učitelé zdůrazňovali například význam formování morálních vlastností a charakteru studenta, důležitost soutěživosti, koordinace pohybu a fair play. Někteří učitelé uvedli, že hlavním cílem je vytvoření pozitivního vztahu k pohybu a zdůraznění pohybu jako základního faktoru života a evoluce. Dále byly zmíněny specifické metody, jako je interdisciplinární výuka, výlety a terénní výuka, projekty týkající se zdraví a výživy a kombinace jazykové výuky a tělesné aktivity (například učení se cizích jazyků skrze sportovní hry a týmovou spolupráci). Celkově lze však konstatovat, že názory učitelů na důležitost jednotlivých cílů školní TV jsou velmi vyrovnané a nezávisí výrazně na věku ani na typu školy.

Možnosti spolupráce na školních projektech mezi jednotlivými předměty

Spolupráce mezi různými předměty ve školním prostředí je jedním z aspektů moderního vzdělávání. Kombinace teoretického učiva s PA nabízí žákům příležitost získat nejen vědomosti, ale také rozvíjet praktické dovednosti a fyzickou kondici. V našem

dotazníkovém šetření byla učitelům položena otázka: "Spolupracujete ve vaší škole na společných projektech s učiteli jiných předmětů, které kombinují teoretické učivo s tělesnou aktivitou? (Společné projekty, exkurze, terénní výuka apod.)".

Graf č. 12: Spolupráce na společných projektech na jednotlivých institucích

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Z celkového počtu respondentů odpovědělo 54 % učitelů kladně na otázku, zda spolupracují na projektech, které kombinují teoretické učivo s PA. Negativní odpověď poskytlo 28 % učitelů a 18 % učitelů si nebylo jistých nebo odpovědělo neurčitě.

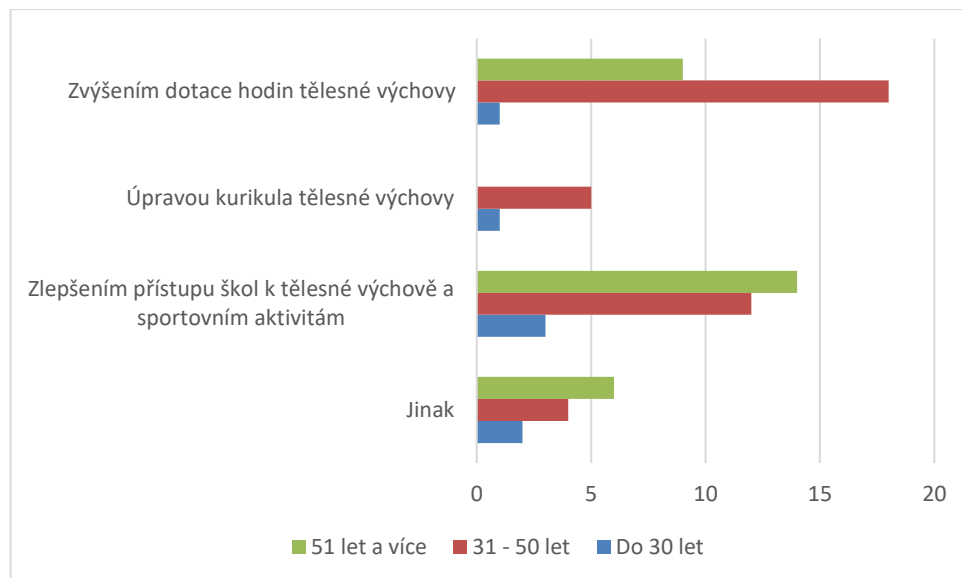
Při porovnání s dříve analyzovanou otázkou, kde se 83 % učitelů vyjádřilo pozitivně k propojení TV s ostatními předměty, je patrný rozdíl mezi deklarovanými postoji a reálnou praxí. Tento rozdíl může být způsoben různými faktory, jako jsou organizační bariéry či nedostatek času, a naznačuje prostor pro zlepšení integrace teoretického a praktického vzdělávání ve školách.

Názory učitelů na boj proti hypokinezi dětí

Při analýze odpovědí na otázku, jak efektivněji bojovat proti hypokinezi dětí, byly odpovědi zkoumány na základě rozdělení dle věku respondentů a jejich nejvyššího dosaženého akademického titulu. Z analýzy vyplynulo několik klíčových přístupů, které učitelé považují za efektivní. Nejčastěji se opakující odpovědí bylo zvýšení dotace hodin TV, což uvedlo 48 % respondentů. Další častou odpovědí bylo zlepšení přístupu škol

k TV a sportovním aktivitám, které navrholo 38 % respondentů. Úprava kurikula TV byla zmíněna ve 14 % případech. Někteří učitelé využili možnost jiné odpovědi a zdůraznili význam zapojení rodiny a podporu PA doma, což bylo zmíněno v 6 % odpovědí.

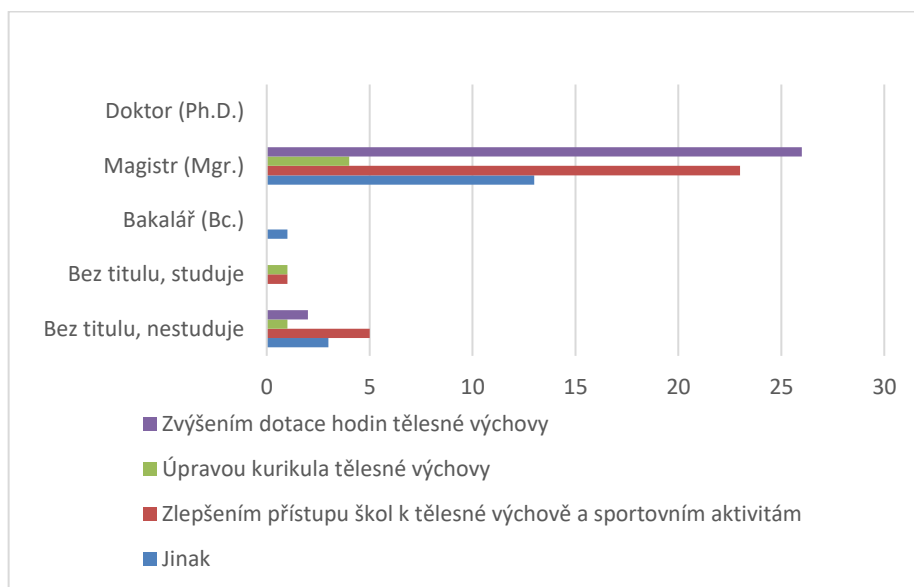
Graf č. 13: Názor učitelů na boj proti hypokinezi dětí dle věku

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Při rozdělení respondentů podle věku jsme zjistili, že ve skupině učitelů do 30 let považuje 37 % respondentů za nejefektivnější metodu boje proti hypokinezi dětí zvýšení dotace hodin TV. Naopak 25 % z této věkové kategorie preferovalo zlepšení přístupu škol k TV a PA a 18 % upřednostnilo úpravu kurikula TV. Učitelé ve věku 31–50 let preferovali zvýšení dotace hodin TV v 62 % odpovědí, což ukazuje na výrazně vyšší podporu této možnosti. Zlepšení přístupu škol k TV a PA uvedlo 20 % a úpravu kurikula TV 12 % respondentů z této věkové skupiny. Ve skupině učitelů ve věku 51 let a více podpořilo zvýšení dotace hodin TV 53 % respondentů. Zlepšení přístupu škol k TV a PA preferovalo 22 % a úpravu kurikula TV považuje za zásadní 15 % z této věkové kategorie. Tyto výsledky naznačují, že preference pro zvýšení dotace hodin TV jsou nejvyšší mezi učiteli středního věku (31–50 let), zatímco mladší učitelé vykazují nižší podporu této možnosti. Starší učitelé (51 let a více) vykazují mírně nižší preference pro zvýšení dotace hodin TV ve srovnání s učiteli středního věku, ale stále je to nejčastěji preferovaná volba respondentů. Rozdíly mezi věkovými skupinami mohou odrážet různé zkušenosti a přístupy k výuce TV a PA.

Graf č. 14: Názor učitelů na boj proti hypokinezi dětí dle akademického titulu

Zdroj: Vlastní zpracování dat

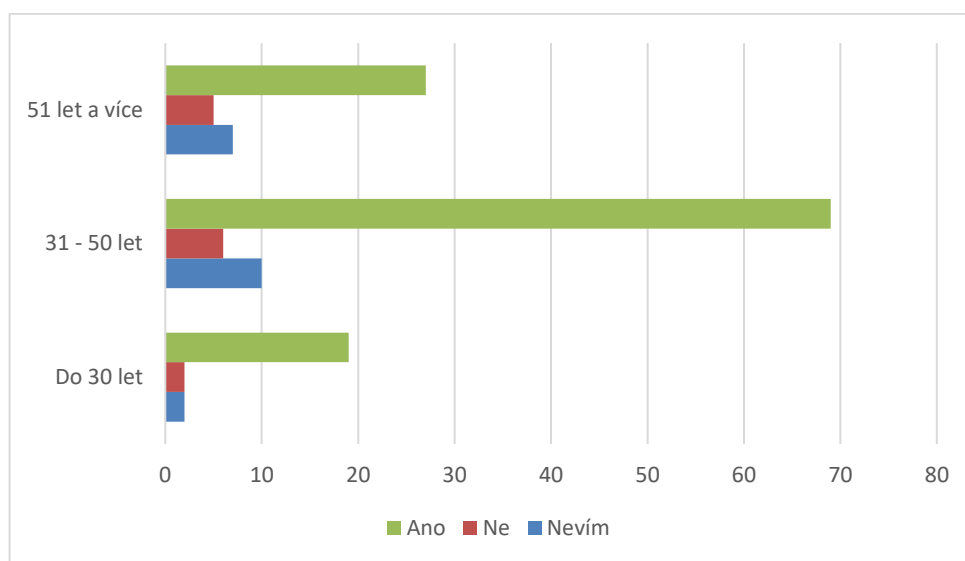
Při analýze odpovědí podle dosaženého akademického titulu se ukázaly zajímavé rozdíly. Učitelé s magisterským titulem, kteří tvořili většinu respondentů (82 %), nejčastěji preferovali zvýšení dotace hodin TV, a to ve 49 % případů. Dalších 36 % z této skupiny určilo jako zásadní zlepšení přístupu škol k TV a PA. Úpravu kurikula TV preferovalo 15 % učitelů s titulem Mgr. Naproti tomu učitelé bez akademického titulu v oblasti TV, kteří tvořili 11 % respondentů, jednoznačně preferovali zvýšení dotace hodin TV, a to ve 70 % případů. Zlepšení přístupu škol k TV a PA uvedlo 20 % a úpravu kurikula TV 10 % této skupiny. Ve skupině učitelů s bakalářským titulem, která tvořila 4 % respondentů, 50 % preferovalo zvýšení dotace hodin TV, zatímco 30 % upřednostňovalo zlepšení přístupu škol k TV a PA. Úpravu kurikula TV uvedlo 20 % této skupiny. Učitelé s titulem doktor (Ph.D. nebo jiný doktorský titul), kteří tvořili 2 % respondentů, rovněž nejčastěji preferovali zvýšení dotace hodin TV, a to v 60 % případů. Zlepšení přístupu škol k TV a PA uvedlo 25 % a úpravu kurikula TV 15 % této skupiny. Tyto výsledky naznačují, že preference pro zvýšení dotace hodin TV jsou silné napříč všemi skupinami, přičemž učitelé bez akademického titulu vykazují nejvyšší podporu této možnosti. Zlepšení přístupu škol k TV a PA je druhou nejčastější preferencí, zejména mezi učiteli s titulem Mgr.

Respondenti měli také možnost otevřené odpovědi, kde byly zmíněny specifické návrhy, jako je zapojení rodičů do PA dětí, dostupnost sportovních kroužků a vybavení pro sport ve školách zdarma. Této odpovědi využilo celkem 6 % dotazovaných. Celkové výsledky

ukazují, že učitelé preferují zvýšení dotace hodin TV a zlepšení přístupu škol k TV jako hlavní prostředky boje proti hypokinezi dětí. Tyto preference jsou konzistentní napříč různými věkovými skupinami a dosaženými akademickými tituly.

Začlenění nekonvenčních aktivit a zavádění nových pedagogických trendů ve výuce TV

Graf č. 15: Začlenění nekonvenčních aktivit učitelů dle věku

Zdroj: Vlastní zpracování dat

Na základě grafu č. 15 lze konstatovat, že učitelé ve věkové skupině 31–50 let projeví nejvyšší míru začlenění nekonvenčních aktivit do své výuky, kde 68 % respondentů uvedlo kladnou odpověď. Učitelé ve věku 51 let a více vykazovali nižší míru začlenění, s 53 % kladnými odpověďmi. Nejnižší podíl kladných odpovědí byl zaznamenán u nejmladší věkové skupiny do 30 let, kde pouze 37 % učitelů uvedlo, že začlenili nekonvenční aktivity do své výuky.

Respondenti měli dále možnost otevřené odpovědi na otázku: "V případě, že jste v poslední době začlenili do své výuky tělesné výchovy aktivity, které považujete za nové pedagogické trendy nebo metody, uveďte které." Tuto možnost využilo 67 % respondentů, zatímco 33 % respondentů se rozhodlo tuto možnost nevyužít. Mezi nově zavedené aktivity, které respondenti uvedli napříč všemi typy škol, patří ferraty, parkour, just dance, disc golf, lezení na umělé stěně, roundnet, žonglování, dynamický strečink,

paddleboarding, dračí lodě, carving, snowboarding a netradiční sportovní hry jako ultimate frisbee, brännball, kinball a badminton.

Na základních školách se nejčastěji objevují aktivity jako parkour, just dance, disc golf, či lezení na uměné stěně. Na středních školách se objevují aktivity jako ferraty, velké množství úpolů, disc golf, squosch, ricochet, fly yoga, bungee fitness, fitness workout a další netradiční sporty. Na gymnáziích uvádějí respondenti vedle již zmíněných aktivit také překážkové dráhy, základy masáže, netradiční sportovní hry, jako jsou ultimate frisbee nebo brännball, základy boulderingu, orientační běh, paintball či vlajkovanou. Gymnázia rovněž implementují moderní metody, jako jsou aplikace ke sledování sportovní aktivity či základy silového tréninku. Na odborných učilištích se například objevují aktivity jako paddleboarding, dračí lodě a carving. Dále netradiční sportovní hry a využívání netradičních sportovních pomůcek, jako je bosa, padák, slackline nebo TRX popruhy.

Postřehy respondentů k tématice nových pedagogických trendů ve výuce TV

Respondenti měli také možnost sdílet své postřehy a připomínky k dotazníku. Tato zpětná vazba nám poskytuje cenné poznatky a náměty. Jedním z nejčastěji zmiňovaných témat byla potřeba většího zapojení moderních technologií do výuky. Respondenti zdůrazňovali, že aplikace a digitální nástroje mohou výrazně zvýšit motivaci studentů a umožnit jim sledovat svůj pokrok. Jak uvádí jeden z respondentů: "Využití aplikací ke sledování sportovní aktivity je skvělým způsobem, jak studenty motivovat a podpořit jejich sebeuvědomění."

Dalším důležitým bodem, který byl opakovaně zmiňován, je individualizace výuky. Respondenti navrhovali, že je nutné přizpůsobit aktivity jednotlivým studentům, aby se každý mohl zapojit a najít si to, co ho baví. "Snažím se najít pro každého studenta vhodnou hru nebo sport, která ho bude bavit a vést k jeho osobnímu rozvoji," uvedl jeden z učitelů.

Někteří respondenti upozorňovali na význam psychomotorických aktivit a netradičních sportovních her, které nejen zlepšují motorické schopnosti studentů, ale také podporují jejich kreativitu a schopnost strategického myšlení. Jeden z respondentů zdůraznil: "Netradiční sportovní hry jako ultimate frisbee nebo brännball přinášejí do hodin tělesné výchovy zábavu a nové výzvy."

Významnou roli v moderní výuce TV hrají také různé formy soutěží a kurzů, které přispívají k rozvoji týmové spolupráce a sociálních dovedností. Jak uvádí jeden z učitelů: "Sportovní soutěže, výlety a kurzy obohacují tradiční formu výuky a podporují týmovou spolupráci."

Respondenti rovněž vyzdvihovali důležitost motivace studentů skrze pozitivní přístup a snahu. Jeden z respondentů uvedl: "Motivace studentů skrze snahu a pozitivní přístup je klíčovým faktorem pro úspěšné začlenění nových metod."

Jedním z častých návrhů bylo také zvýšení zapojení netradičních sportovních pomůcek do výuky, což může přinést novou dynamiku a variabilitu cvičení. Jeden z učitelů zdůraznil: "Využití pomůcek jako bosu, padák, slackline nebo TRX popruhy přináší do hodin tělesné výchovy novou dynamiku a umožňuje variabilitu cvičení."

Další respondent se zaměřil na organizační aspekty výuky TV, když uvedl: "Organizují volnočasovou pohybovou dovednost pro studenty." Tento přístup zdůrazňuje význam mimoškolních aktivit a jejich integrace do vzdělávacího procesu, což může přispět k celkovému rozvoji studentů a jejich zájmu o sport.

Celkově lze konstatovat, že postřehy respondentů poskytují hodnotné informace pro další zlepšování výuky TV. Moderní technologie, individualizace výuky, psychomotorické aktivity, soutěže, pozitivní motivace a využívání netradičních pomůcek mohou přispět k efektivnímu a inovativnímu přístupu k TV. Zavádění těchto trendů do praxe vyžaduje nejen znalosti a dovednosti pedagogů, ale také jejich ochotu experimentovat a přizpůsobovat výuku potřebám a zájmům studentů, jak zdůrazňují respondenti.

5 DISKUSE

Výsledky této práce ukazují, že učitelé TV vnímají postavení TV ve vzdělávacím systému jako méně důležité ve srovnání s ostatními akademickými předměty. Tento názor byl konzistentní napříč různými typy škol. Toto zjištění podporuje například Průcha (2005) nebo Rychtecký & Fialová (2000), kteří poukazují na podceňování TV ve vzdělávacích institucích. Učitelé našeho vzorku se domnívají, že TV je často opomíjena v rámci školního kurikula a není považována za rovnocennou s ostatními předměty. Jedním z důvodů pro toto vnímání může být nedostatečné uznání přínosů TV pro celkový rozvoj studentů. Studie Průchy (2005) však zdůrazňuje, že TV má významný vliv nejen na

fyzické zdraví studentů, ale také na jejich duševní pohodu a schopnost soustředění, což může pozitivně ovlivnit jejich akademické výsledky. Podobně Rychtecký a Fialová (2000) argumentují, že TV přispívá k rozvoji sociálních dovedností a týmové práce, což jsou klíčové kompetence pro budoucí život.

Naše studie dále rozšiřuje poznatky o tom, jak učitelé vnímají podporu ze strany vedení škol a širšího vzdělávacího systému. Učitelé často pocítují nedostatečnou podporu a uznání své práce, což může vést k nižší motivaci a celkově nižší kvalitě výuky TV. Tento náleží koresponduje s výzkumem Paličky (2017), který ve své disertační práci upozorňuje na potřebu systematické podpory učitelů TV, včetně jejich profesního rozvoje a dostatečných finančních prostředků. Další studií, která zdůrazňuje význam PA a její pozitivní vliv na mentální zdraví studentů, je práce Health First (2022). Její výsledky ukazují, že školy, které kladou důraz na pravidelnou PA, zaznamenávají zlepšení nejen v oblasti fyzického zdraví, ale také v kognitivních a sociálních dovednostech studentů.

Dostupnost cvičebního vybavení se ukázala jako klíčový faktor ovlivňující efektivitu výuky TV. Výsledky výzkumu naznačují, že školy s lepším vybavením mají vyšší úroveň naplňování kurikula TV a učitelé v těchto školách vnímají svou práci jako efektivnější. Například studie Paličky (2017) ukázala, že školy, které aktivně investují do vybavení a infrastruktury, mají vyšší míru spokojenosti učitelů a lepší výsledky studentů v tělesných aktivitách. Náš výzkum také odhalil, že nedostatek vybavení může vést k omezeným možnostem pro realizaci různorodých a atraktivních aktivit, což negativně ovlivňuje motivaci studentů a jejich zájem o TV. V některých případech učitelé uváděli, že nedostatek základního vybavení, jako jsou míče a tělocvičny, zásadně omezuje jejich schopnost realizovat efektivní a zajímavé hodiny TV. Palička (2017) ve své disertační práci také zdůrazňuje význam digitálních technologií pro zlepšení výuky TV a jejich pozitivní vliv na motivaci studentů. Přestože naše práce se nezaměřovala přímo na digitální technologie, výsledky naznačují, že inovativní přístupy a lepší vybavení mohou významně přispět k efektivitě výuky TV. Tento přístup je v souladu s moderními pedagogickými trendy, které kladou důraz na využívání technologií k podpoře vzdělávacího procesu (Prensky, 2010).

Výsledky výzkumu také ukazují, že propojení TV s ostatními předměty je minimální. Učitelé často uvádějí, že TV je vnímána jako izolovaný předmět, který nemá přímý vliv na ostatní oblasti vzdělávání. Tento pohled je v souladu s literaturou, která upozorňuje na potřebu lepší integrace TV do širšího vzdělávacího kontextu (Aukstakalnis & Blatner,

1994). Propojení TV s ostatními předměty může přinést řadu výhod, včetně zvýšení motivace studentů a jejich celkového zájmu o školu. Například propojení TV s biologií může studentům pomoci lépe pochopit anatomii a fyziologii lidského těla, zatímco propojení s matematikou může zlepšit jejich dovednosti v oblasti měření a analýzy dat. V naší studii jsme zjistili, že učitelé, kteří se snaží integrovat TV s jinými předměty, například skrze projektové vyučování, zaznamenali zvýšený zájem a angažovanost studentů. Tento přístup odráží současný trend v pedagogice, který klade důraz na personalizované vzdělávání a respektování individuálních potřeb studentů (Tomlinson, 2001).

Systematická recenze publikovaná v roce 2023 zdůrazňuje význam herně založeného učení v TV. Výsledky ukazují, že tyto metody mohou významně zvýšit motivaci studentů a jejich zájem o TV, což je v souladu s našimi zjištěními o potřebě inovativních přístupů ve výuce TV (Game-Based Learning and Gamification, 2023). Tento názor je podporován výzkumy, které ukazují, že netradiční sportovní aktivity mohou významně přispět k rozvoji komplexních motorických dovedností a kreativity (Bailey et al., 2009).

Podpora učitelům TV ze strany škol se ukázala jako nedostatečná, což je jeden z hlavních problémů identifikovaných v této práci. Učitelé často uvádějí, že nemají dostatek zdrojů, času ani odborné podpory pro efektivní realizaci výuky TV. Hlavní překážky, které učitelé identifikovali, zahrnují nedostatek času na přípravu, omezené možnosti dalšího vzdělávání a nedostatek financí na vybavení a materiál. Tyto překážky negativně ovlivňují kvalitu výuky a mohou vést k frustraci učitelů a poklesu jejich motivace. Proto je nezbytné, aby školy a vzdělávací systémy poskytovaly učitelům TV dostatečnou podporu a zdroje, které jim umožní efektivně plnit jejich roli. Tento přístup je v souladu s pedagogickými metodami, které zdůrazňují význam sociálního učení a spolupráce ve vzdělávání (Vygotsky, 1978).

Jedním ze zjištění naší práce je taktéž zhodnocení konkrétních potřeb učitelů TV, což nebylo v jiných studiích obvykle detailně zkoumáno. Prvním významným problémem je nedostatek času na přípravu hodin. Učitelé často uváděli, že mají velmi omezený čas na plánování a přípravu kvalitních vyučovacích hodin, což negativně ovlivňuje kvalitu výuky. Tento problém je dále komplikován nedostatečným přístupem k dalšímu vzdělávání. Mnozí učitelé poukazovali na nedostatek možností pro profesní rozvoj a nedostatek odborných školení zaměřených na moderní metody výuky a využití nových technologií ve výuce TV. Dalším zjištěním je nedostatek finančních prostředků na

vybavení a materiál potřebný pro efektivní výuku TV. Učitelé často zmiňovali, že současné vybavení je zastaralé a nedostačující pro realizaci různorodých a atraktivních PA. Tento problém byl nejčastěji uváděn na základních školách.

Naše zjištění poukazují na potřebu cílených intervencí a podpůrných programů zaměřených na zlepšení pracovních podmínek učitelů TV. Například programy zaměřené na profesní rozvoj a další vzdělávání učitelů by měly být pravidelně organizovány a financovány. Školy by měly také zajišťovat dostatečné finanční prostředky na modernizaci vybavení a materiálů potřebných pro výuku TV. Dále je důležité, aby vedení škol aktivně podporovalo učitele TV a uznávalo jejich práci, což může zahrnovat formální uznání jejich úspěchů a zajištění adekvátního času na přípravu hodin. Tento přístup zdůrazňuje význam mimoškolních aktivit a jejich integrace do vzdělávacího procesu, což může přispět k celkovému rozvoji studentů a jejich zájmu o sport (Eccles & Barber, 1999).

Tato zjištění jsou v souladu s některými zahraničními studii, například s výzkumem Wang (2022), který ukazuje, že čínský systém TV, který zdůrazňuje princip „zdraví na prvním místě“, dosáhl významných výsledků ve zlepšování fyzické, mentální a sociální kondice studentů. Wang ve své studii podrobně popisuje několik klíčových strategií, které byly implementovány v čínských školách. Prvním krokem bylo zavedení celostátních programů zaměřených na zlepšení fyzické kondice studentů, včetně povinných denních cvičení a pravidelné PA. Tyto programy byly podpořeny rozsáhlými kampaněmi na zvýšení povědomí o důležitosti zdravého životního stylu. Další částí strategie byla integrace mentálního zdraví do kurikula TV. Čínské školy zavedly programy zaměřené na zlepšení psychologické pohody studentů, které zahrnovaly relaxační techniky a školení v oblasti zvládnání stresu. Studie Wang také zdůrazňuje význam komunitní podpory a zapojení rodin do programů TV. Školy spolupracovaly s rodiči na organizaci sportovních a volnočasových aktivit mimo školní prostředí. Výsledky těchto intervencí byly výrazné: došlo ke zlepšení nejen fyzické kondice studentů, ale také jejich akademických výsledků a sociálních dovedností. Wangův výzkum ukazuje, že dobře navržené a implementované programy TV mohou mít široký dopad na celkový rozvoj žáků. Podobné cílené intervence a podpůrné programy by mohly být aplikovány i v českém vzdělávacím systému pro zlepšení podmínek a efektivity výuky TV.

Z těchto zjištění vyplývá, že je nezbytné zaměřit se na zlepšení pracovních podmínek učitelů TV prostřednictvím cílených intervencí a podpůrných programů. To zahrnuje

poskytování dostatečných finančních prostředků, zajištění profesního rozvoje a odborné podpory a uznání významu práce učitelů TV. Zlepšení těchto oblastí by mohlo vést k vyšší kvalitě výuky TV a k celkovému zlepšení fyzické a mentální pohody studentů. Tento přístup je podpořen výzkumy, které ukazují, že pozitivní motivace a oceňování úsilí studentů mohou výrazně zvýšit jejich zapojení a úspěšnost ve výuce (Dweck, 2006).

6 ZÁVĚR

Hlavním cílem této diplomové práce byla analýza vnímání TV učiteli na různých typech škol. Zaměřili jsme se na postavení TV v rámci školního vzdělávacího systému a na vliv, který TV má na žáky z pohledu učitelů. Tento hlavní cíl byl doplněn o několik dílčích cílů: určit postavení TV ve vzdělávacím systému ve srovnání s ostatními předměty, zhodnotit dostupnost cvičebního vybavení a jeho vliv na efektivitu výuky TV, analyzovat integraci TV do školního kurikula s důrazem na propojení s ostatními předměty a posoudit podporu poskytovanou učitelům TV ze strany škol, včetně identifikace hlavních překážek spojených s výukou TV.

Výsledky výzkumu ukazují, že moderní technologie mohou významně přispět ke zlepšení kvality výuky TV. Technologie jako mobilní aplikace pro cvičení, virtuální realita a online výukové platformy umožňují interaktivní a zábavné formy výuky, které mohou žáky více zaujmout a motivovat k aktivnímu zapojení do PA. Použití mobilních aplikací, které sledují PA žáků a poskytují zpětnou vazbu, může vést ke zvýšení jejich fyzické aktivity a zlepšení celkové fyzické kondice. Nicméně pouze 37 % učitelů pravidelně využívá moderní technologie ve svých hodinách, což může být způsobeno nedostatečnou technickou podporou, omezeným přístupem k technologiím či nedostatkem školení.

Začlenění herních prvků do výuky bylo dotazovanými učiteli identifikováno jako velmi účinná motivace žáků. Tento přístup může vést k dlouhodobým pozitivním návykům a zdravějšímu životnímu stylu. Gamifikace může rovněž přispět k vytvoření soutěživého a zároveň podpůrného prostředí, které žáky povzbuzuje k neustálému zlepšování.

Dalším významným zjištěním je, že využití digitálních technologií ve výuce TV může přispět k rozvoji kognitivních a sociálních dovedností žáků. Projekty podporující

týmovou spoluprací mohou pomoci rozvíjet kritické myšlení, komunikační schopnosti a schopnost spolupracovat.

Integrace technologií do výuky TV však není jednoduchá. Učitelé často narážejí na nedostatek technického vybavení, kvalifikace a školení potřebného k efektivnímu využití těchto nástrojů. Je také nezbytné dbát na bezpečnost a etiku při používání technologií.

Postavení TV ve vzdělávacím systému ve srovnání s ostatními předměty bylo analyzováno prostřednictvím dotazníků a rozhovorů s učiteli, kteří potvrdili, že TV je často považována za méně důležitou ve srovnání s jinými akademickými předměty. Dostupnost cvičebního vybavení byla hodnocena jako klíčový faktor ovlivňující efektivitu výuky TV, přičemž zjištění ukazují, že školy s lepším vybavením mají vyšší úroveň výuky TV žáků. Integrace TV do školního kurikula s důrazem na propojení s ostatními předměty byla analyzována a výsledky naznačují, že školy, které aktivně propojují TV s jinými předměty, dosahují lepších vzdělávacích výsledků. Podpora poskytovaná učitelům TV ze strany škol byla posouzena a byly identifikovány hlavní překážky, jako je nedostatek školení a technické podpory, které brání plné integraci moderních technologií do výuky.

Doporučení pro školy zahrnují systematickou integraci digitálních technologií do výuky TV, pořízení potřebného vybavení, vytvoření metodických materiálů a školení pro učitele. Je nezbytné, aby učitelé byli dobře obeznámeni s technologiemi a věděli, jak je efektivně využít ve výuce. Průběžný profesní rozvoj učitelů v oblasti digitálních technologií může zahrnovat workshopy, semináře a online kurzy zaměřené na nové trendy a metodiky v digitálním vzdělávání. Využití gamifikace ve výuce TV může výrazně zvýšit zapojení a motivaci žáků. Doporučuje se začlenit herní prvky do výukových programů, například pomocí aplikací, které sledují pokrok žáků a nabízejí různé výzvy, odměny a soutěže.

Poznatky a praktická doporučení, jež práce obsahuje, mohou pedagogům a školám pomoci efektivně implementovat tyto inovace ve prospěch vzdělávacího procesu a celkového rozvoje žáků. Moderní přístupy ve výuce tělesné výchovy, včetně využití technologií, motivačních strategií a sociálních interakcí mezi učitelem a žákem, mají značný potenciál pro zlepšení efektivity vzdělávacího procesu. Jejich úspěšná implementace však vyžaduje systematický přístup, který zahrnuje technické a finanční zajištění, důkladné školení a podporu učitelů. Pouze tak lze plně využít možnosti, které

tyto inovace a přístupy nabízejí, a dosáhnout pozitivních změn v oblasti pohybové aktivity a zdraví žáků.

7 POUŽITÉ ZDROJE

ALHADAD, S., ABOOD, A. Utilization of Virtual Reality in Physical Education: A Perspective. *International Journal of Computer Science and Information Security*, 2018, 16(5), s. 167–172.

AUKSTAKALNIS, S., BLATNER, D. Reálně o virtuální realitě: umění a věda virtuální reality. Brno: Jota, 1994. ISBN 80-85617-41-2.

BAR-OR, O. Health benefits of physical activity during childhood and adolescence. *President's Council on Physical Fitness and Sports*, 1995, 2(4), s. 1–6.

BARRET, P. Using information and communication technology in PE. In: CAPEL, S. Dostupné z: <https://era.ed.ac.uk/handle/1842/36072>.

BELZ, H., SIEGRIST, M. Klíčové kompetence a jejich rozvíjení. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-479-6.

BUNC, V., 2008b. Nadváha a obezita dětí – životní styl jako příčina a důsledek. *Česká kinantropologie*, roč. 12, č. 3, s. 61–69.

CVACH, R. Školní vzdělávací programy těsně před spuštěním. *Učitelství listy*, 2007. Dostupné z: <http://www.ucitelske-listy.cz/fdes/soubory/Cvach.pdf>.

DALLINGA, J. M., MENNES, M., ALPAY, L., BIJWAARD, H., DEUTEKOM, M. App use, physical activity and healthy lifestyle: A cross sectional study. *BMC Public Health*, 2015, 15, s. 833. doi: 10.1186/s12889-015-2165-8.

FIALOVÁ, L., CIHLÁŘ, D. Hodnocení ve školní tělesné výchově a postoje žáků k pohybové aktivitě. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4407-3.

FTVS Science - Doc. PhDr. MUSÁLEK M., Ph.D. YouTube video. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=HPIOppXLM2I&t=1188s>.

GARDNER, H., DAVIES, K. *The App Generation: How Today's Youth Navigate Identity, Intimacy, and Imagination in a Digital World*. New Haven, CT: Yale University Press, 2013.

HÁJKOVÁ, V., STRNADOVÁ, I. *Inkluzivní vzdělávání: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3070-7.

HALLAL, P., VICTORA, C. G., AZEVEDO, M. R., WELLS, J. C. Adolescent physical activity and health: a systematic review. *Sports Medicine*, 2012, 42(11), s. 1015-1035.

HILLMAN, C. et al. The Relation of Physical Activity to Brain Health and the Academic Performance of Schoolchildren. 2008.

HOFMANN, E., TRÁVNÍČEK, M., SOJÁK, P. Integrovaná terénní výuka jako systém. In: JANÍK, T., KNECHT, P., ŠEBESTOVÁ, S. (Eds.), Smíšený design v pedagogickém výzkumu: Sborník příspěvků z 19. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 310–315. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/capv2011/sbornikprispevku/hofmantravniceksojak.pdf>.

HOLEČEK, V. Psychologie v učitelské praxi. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3704-1.

HORÁK, F., KRČMA, K. Přehledný vývoj tělesné výchovy: příručka k odborné zkoušce z tělesné výchovy. Praha: Unie, 1939.

HUEI-TSE, H. Game-Based Learning and Gamification for Education. Education Sciences, 2023. Dostupné z: https://mdpi-res.com/d_attachment/education/education-13-00183/article_deploy/education-13-00183.pdf?version=1675939777

JANSSEN, I., LeBLANC, A. G. Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 2010, 7(1), s. 40.

JEŘÁBEK, J., TUPÝ, J. Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání. Dostupné z: http://www.vuppraha.rvp.cz/wp-content/uploads/2010/02/Manual_SVP-ZV.pdf

JOHNSON, R. L. Integration of Modern Technologies in Physical Education. Journal of Education and Training, 2021, 15(4), s. 78-92.

KALOUSE, M., REŽNÝ, M. Vliv tělesné výchovy na školní výkon a kognitivní funkce českých žáků. 2015.

KORVAS, P., CACEK, J. Integrovaná výuka a tělesná výchova na základní škole. Brno: FSpS MU, 2009.

KÖSSL, J., ŠTUMBAUER, J., WAIC, M. Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1566-0.

KRAUS, A., STONE, J. Motivating Students through Physical Education. Sports Science Review, 2020, 29(1), s. 12-24.

- KUDLÁČEK, M., JEŠINA, O. Integrace žáků s tělesným postižením do školní tělesné výchovy. Olomouc: UP v Olomouci, 2008.
- KUDLÁČKOVÁ, B. Dejiny pedagogického myslenia I. Trnava: Veda, 2009. ISBN 978-80-8082-303-0.
- KUKLA, L. Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-3874-1.
- KULPA, R., et al. Virtual Reality in Sports. Springer, 2015.
- MATOULEK, M. Redukční diety oslabí imunitní systém. YouTube video, 2021. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=JCoI4mVWtvU&ab_channel=%C4%8Cesk%C3.
- MAZAL, P., STELZER, J., VAŠÍČKOVÁ, Z. Curriculum development in the Czech Republic. 2010. URL chybí.
- MOORE, L. L., LOMBARDI, D. A., WHITE, M. J., CAMPBELL, J. L., OLIVERIA, S. A., ELLISON, R. C. Influence of parents' physical activity levels on activity levels of young children. *Journal of Pediatrics*, 1991, 118(2), s. 215–219. Dostupné z: [https://www.jpeds.com/article/S0022-3476\(05\)80485-8/pdf](https://www.jpeds.com/article/S0022-3476(05)80485-8/pdf).
- MŠMT. Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem. [Online]. 2020 [cit. 2024-4-11]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/wp>.
- MŠMT. Rámcové vzdělávací programy. Praha: MŠMT, červen 2023. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>. [Online]. Citováno 9. 4. 2024.
- MŠMT. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. [Online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz>
- NOVA, P. Physical Activity in Schools: Trends and Innovations. *Journal of Physical Education*, 2022, 34(2), s. 45-60.
- OECD/EUROPEAN OBSERVATORY ON HEALTH SYSTEMS AND POLICIES. Česko: zdravotní profil země 2019, State of Health in the EU. Paris/Brussels: OECD Publishing/European Observatory on Health Systems and Policies, 2019. ISBN 978-92-64-72466-2.
- PALIČKA, P. Využití moderních technologií při výuce školní tělesné výchovy. 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu.

- PAVLASOVÁ, L., VÁGNEROVÁ, J. Vliv sportovní přípravy na psychosociální vývoj dětí. *Československá psychologie*, 2019, 63(4), s. 359-371.
- PERÚTKA, J. Malá encyklopédia telesnej výchovy a športu. Bratislava: Šport, 1980. Malé encyklopédie vydavateľstva Obzor.
- PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 2005. ISBN 978-80-7367-503-5.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.
- PYŠNÁ, A., et al. Vliv pandemie COVID-19 na fyzickou aktivitu a obezitu žáků základních škol v České republice. *Časopis pro výzkum a aplikace v pedagogice*, 2024, 10(1), s. 25-38.
- REITMAYER, L. Přehled vývoje tělesné výchovy na území ČSSR: učebnice pro posluchače oboru učitelství tělesné výchovy. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. Učebnice pro vysoké školy.
- RYCHTECKÝ, A., FIALOVÁ, L. Didaktika školní tělesné výchovy. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-659-7.
- SIBLEY, B.A., ETNIER, J.L. The relationship between physical activity and cognition in children: A meta-analysis. 2003.
- SIGMUND, E., SIGMUNDOVÁ, D. Kineziologie pro pedagogy a trenéry. Praha: Karolinum, 2021.
- SIGMUND, E., SIGMUNDOVÁ, D. Význam tělesné aktivity pro prevenci obezity a dalších chronických onemocnění. Olomouc: Univerzita Palackého, 2021.
- SMOTLACHA, F. Dějiny vědy v tělesné výchově. Praha: Nová tělesná výchova, 1935. Knihovna Nové tělesné výchovy.
- SYPO. Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů. [Online]. Dostupné z: <https://www.projektsypo.cz>
- TOMPOROWSKI, P.D., LAMBOURNE, K., OKUMURA, M.S. Physical Activity Interventions and Children's Mental Function: An Introduction. *Journal of Sport and Health Science*, 2020, 9(2), s. 97-98. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2095254619301486?via%3Dihub>.

- VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. Pedagogika pro učitele. Praha: Grada Publishing, 2011.
- VETEŠKA, J., TURECKIOVÁ, M. Kompetence ve vzdělávání. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1770-8.
- VILÍMOVÁ, V. Didaktika tělesné výchovy. Brno: Paido, 2002. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-7315-033-6.
- VON HAAREN-MACK, B., SCHAEFER, A., PELS, F., KLEINERT, J. Stress in Physical Education Teachers: A Systematic Review of Sources, Consequences, and Moderators of Stress. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 2020, 91(2), s. 279–297. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02701367.2019.1662878>.
- WAIC, M. Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2259-0.
- WALTEROVÁ, E., ČERNÝ, M., GREGER, D., CHVÁL, M. Školství - věc (ne)veřejná? Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-246-1882-1.
- WANG, J. Health First: The Sustainable Development of Physical Education in Chinese Schools. *Sustainability*, 2022.

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Žádost o vyjádření etické komise UK FTVS

Příloha č. 2 – Informovaný souhlas

Příloha č. 3 – Dotazník k diplomové práci

Příloha č. 1 – Žádost o vyjádření etické komise UK FTVS

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU
Josef Martího 31, 162 52 Praha 6-Vešslavín

Žádost o vyjádření Etické komise UK FTVS

k projektu výzkumné, kvalifikační či seminární práce zahrnující lidské účastníky

Název projektu: Postavení tělesné výchovy pohledem učitelů

Forma projektu: výzkumná - diplomová práce

Období realizace: listopad 2023 – leden 2024

Předkladatel: Bc. Ondřej Viktorín

Hlavní řešitel: Bc. Ondřej Viktorín

Místo výzkumu (pracoviště): online (názyv škol jsou anonymizovány)

Spoluřešitel(é): -

Vedoucí práce: PhDr., Kamil Kotlík, Ph.D., Katedra pedagogiky, psychologie a didaktiky TV a sportu

Popis projektu: Cílem diplomové práce je analyzovat postavení tělesné výchovy ve školách a taktéž analyzovat pozici učitelů tělesné výchovy a jejich postoje k cílům předmětu. Jedná se o případovou studii sociální skupiny – učitelů, s cílem zmapovat výše uvedené téma. Data budou sbírána pomocí dotazníkového šetření vytvořeného přes web. Dotazníkové šetření je rozděleno do tří částí. První část se věnuje informacím o respondentovi, druhá postavení tělesné výchovy v respondentově škole a třetí část se zabývá postoji učitelů tělesné výchovy. Pro sběr dotazníkového šetření bude použita metoda záměrného výběru přes instituce. K vyhodnocení a následnému zpracování dat využijeme aplikaci MS Excel.

Otázky nebudou zjišťovat žádná citlivá data.

Charakteristika účastníků výzkumu: Předpokládaný počet účastníků bude 50-60. Chceme oslovit zástupce základních škol, středních škol, gymnázií i odborných učilišť z každého ze čtrnácti krajů (viz pozvání do výzkumu níže). Předpokládaný věk respondentů bude od cca dvaceti let a horní věková hranice omezena není. Výzkumu se nezúčastní osoby s akutním (zejména infekčním) onemocněním.

Zajištění bezpečnosti: Metoda výzkumu je neinvazivní. Rizika prováděného výzkumu nebudou vyšší než běžně očekávaná rizika v rámci tohoto typu výzkumu.

Etické aspekty výzkumu: Do výzkumu nejsou oslovovány osoby z vulnerabilních skupin.

Potenciální střet zájmů: V současnosti mi není známa žádná skutečnost, při které by docházelo při vyplňování dat k ovlivnění respondentů. V oslovených institucích nemám žádné vazby ani soukromý zájem na výsledku výzkumu, který by vedl k osobnímu prospěchu.

Ochrana osobních dat: Data budou shromažďována a zpracovávána v souladu s pravidly vymezenými nařízením Evropské Unie č. 2016/679 a zákonem č. 110/2019 Sb. – o zpracování osobních údajů. Budou získávány následující osobní údaje – pohlaví, věk, délka pedagogické praxe, místo působení, dosažené vzdělání a odpovědi na otázky.

Získané údaje budou bezpečně uchovány na heslem zajištěném počítači v uzamčeném prostoru, přístup k nim bude mít hlavní řešitel.

Uvědomuji si, že text je anonymizován, neobsahuje-li jakékoli informace, které jednotlivě či ve svém souhrnu mohou vést k identifikaci konkrétní osoby - budu dbát na to, aby jednotlivé osoby nebyly rozpoznatelné v textu práce. Osobní data, která by vedla k identifikaci účastníků výzkumu, budou bezprostředně do 1 dne po testování anonymizována.

Získaná data budou zpracovávána, bezpečně uchována a publikována v anonymní podobě v diplomové práci, případně v odborných časopisech, monografiích a prezentována na konferencích, případně budou využita při další výzkumné práci na UK FTVS.

Požádání fotografií/videl/audio nahrávek účastníků: Žádné fotografie, videa ani audio nahrávky nebudou v rámci této diplomové práce požádány.

V maximální možné míře zajistím, aby získaná data nebyla zneužita.

Text informovaného souhlasu (IS): úvod k dotazníku.

Povinností všech účastníků výzkumu na straně řešitele je chránit život, zdraví, důstojnost, integritu, právo na sebeurčení, soukromí a osobní data zkoumaných subjektů, a podniknout k tomu veškerá preventivní opatření. Odpovědnost za ochranu zkoumaných subjektů leží vždy na účastnících výzkumu na straně řešitele, nikdy na zkoumaných, byť dali svůj souhlas k účasti na výzkumu.

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU
Josef Martího 31, 162 52 Praha 6-Vešelavín

Všichni účastníci výzkumu na straně řešitele musí brát v potaz etické, právní a regulační normy a standardy výzkumu na lidských subjektech, které platí v České republice, stejně jako ty, jež platí mezinárodně.

Potvrzují, že tento popis projektu odpovídá návrhu realizace projektu a že při jakékoli změně projektu, zejména použitých metod, zašlu Etické komisi UK FTVS revidovanou žádost.

V Praze dne: 22. 11. 2023

Podpis předkladatele:

Datum a podpis odpovědného pracovníka z místa výzkumu:

Vyjádření Etické komise UK FTVS

Složení komise: Předsedkyně: doc. PhDr. Irena Parry Martínková, Ph.D.

Členové: prof. MUDr. Jan Heller, CSc.

prof. PhDr. Pavel Slepíčka, DrSc.
PhDr. Pavel Hráský, Ph.D.

Mgr. Eva Prokešová, Ph.D.

Mgr. Tomáš Ruda, Ph.D.

MUDr. Simona Majorová

Projekt práce byl schválen Etickou komisí UK FTVS pod jednacím číslem: ..... 220/2023 .....

dne: ..... 24. 11. 2023 .....

Etická komise UK FTVS zhodnotila předložený projekt a neshledala rozpory s platnými zásadami, předpisy a mezinárodními směrnici pro provádění výzkumu zahrnujícího lidské účastníky.

Řešitel projektu splnil podmínky nutné k získání souhlasu Etické komise UK FTVS.

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta tělesné výchovy a sportu
razítko UK FTVS
Josef Martího 31, 162 52, Praha 6
- 20 -

podpis předsedkyně EK UK FTVS

Příloha č. 2 – Informovaný souhlas

Dobrý den,

jmenuji se Ondřej Viktorín a jsem studentem magisterského studia na UK FTVS. Tímto se na Vás obracím s žádostí o vyplnění dotazníku, který bude sloužit jako podklad pro moji diplomovou práci. Cílem výzkumu je analyzovat postavení tělesné výchovy v jednotlivých školách a identifikovat postoje učitelů k cílům předmětu.

Dotazníkové šetření je rozděleno do tří částí. První část se věnuje informacím o respondentovi, druhá postavení tělesné výchovy ve Vaší škole a třetí část se zabývá postoji učitelů tělesné výchovy. Výzkum je určen učitelům tělesné výchovy na všech typech škol. Vyplněním dotazníku, které Vám nezabere více než 10 minut, souhlasíte se zpracováním Vámi vyplněných dat. Sběr dat bude probíhat od prosince 2023 do ledna 2024. Získaná data budou využita ke zpracování diplomové práce, případně k dalšímu výzkumu na UK FTVS. Dále budou publikována a uchována v anonymní podobě a ochráněna před jiným užitím. V případě zájmu se s výsledky studie můžete seznámit na emailové adrese: ondraviktorin@seznam.cz.

Zodpovězením otázek v dotazníku souhlasíte se zpracováním Vámi vyplněných dat a také potvrzujete, že dobrovolně souhlasíte se svojí účastí v této výzkumné studii, o které jste byl(a) informován(a), jakož i o právu odmítnout účast nebo svůj souhlas kdykoliv odvolat bez represí, a to písemně Etické komisi UK FTVS. Předem děkuji za Vaši ochotu při vyplnění dotazníku. Děkujeme, že se účastníte této studie. Vaše názory a zkušenosti jsou pro nás velmi cenné. Prosím, odpovídejte na následující otázky co nejupřímněji.

Příloha č. 3 – Dotazník k diplomové práci

Informace o respondentovi

Pohlaví:

- Muž
- Žena
- Jiné

Věk:

- Do 30 let
- 31 – 50 let
- 51 let a více

Délka vaší pedagogické praxe:

- 5 let a méně
- 6 – 10 let
- 11 – 15 let
- 16 – 20 let
- 21 – 25 let
- 26 – 30 let
- 31 let a více

Na jakém typu školy momentálně učíte tělesnou výchovu?

- Základní škola
- Střední škola
- Gymnázium
- Odborné učiliště
- Nejsem momentálně učitelem tělesné výchovy

Místo působení (region):

- Praha

- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královehradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

Jaký je váš nejvyšší dosažený akademický titul v oblasti tělesné výchovy?

- Bakalář (Bc.)
- Magistr (Mgr.)
- Doktor (Ph.D. nebo jiný doktorský titul)
- Nemám akademický titul v oblasti tělesné výchovy a nestuduji daný obor na VŠ
- Nemám akademický titul v oblasti tělesné výchovy, ale jsem studentem VŠ v oblasti tělesné výchovy

Postavení tělesné výchovy na vaší škole

Vnímáte postavení tělesné výchovy ve vztahu s dalšími předměty jako rovnoprávné?

- Ano
- Ne
- Nevím

Jak hodnotíte dostupnost cvičebního vybavení ve vaší škole na stupnici od 1 (velmi nízké) do 5 (velmi vysoké)?

Jak hodnotíte úroveň naplňování kurikula tělesné výchovy na vaší škole na stupnici od 1 (velmi nízká) do 5 (velmi vysoká)?

Jak hodnotíte úroveň podpory, kterou vaše škola poskytuje učitelům tělesné výchovy pro další profesní rozvoj (financování kurzů, seminářů apod.) na stupnici od 1 (velmi nízké) do 5 (velmi vysoké)?

Myslíte si, že je vhodné propojovat tělesnou výchovu s ostatními předměty ve školním vzdělávání?

- Ano
- Ne
- Nejsem si jistý/á

Pokud jste odpověděli „Ne“ nebo „Nejsem si jistý/á“ na předchozí otázku, můžete následující dvě otázky přeskočit.

Vyberte způsoby, kterými si myslíte, že by se dala tělesná výchova, potažmo pohyb, propojovat s ostatními předměty?

- Interdisciplinární výuka
- Výlety a terénní výuka
- Projekty týkající se zdraví a výživy
- Tělocvična jako laboratoř pro vědecké experimenty (např. studium kinematiky a dynamiky pohybu)
- Kombinace jazykové výuky a tělesné aktivity (učení se cizích jazyků skrze sportovní hry a týmovou spolupráci)
- Jiná...

Jaký prospěch si myslíte, že by takové propojení mohlo přinést studentům?

- Zvýšení motivace k učení
- Rozvoj komplexních dovedností
- Posílení relevance tělesné výchovy

- Lepší porozumění teoretických znalostí ve spojených předmětech
- Podpora zdravého životního stylu
- Jiná...

Jakou důležitost přiřazujete následujícím cílům školní tělesné výchovy na stupnici od 1 (velmi nízká) do 5 (velmi vysoká)?

- Rozvoj tělesné zdatnosti
- Získání pohybové všestrannosti
- Poskytnutí aktivního odpočinku během pobytu ve škole
- Učení se základním sportovním dovednostem a vědomostem
- Vzdělání o zdravém životním stylu
- Jiná...

Postoj učitele tělesné výchovy

Jaké kritéria zohledňujete při hodnocení žáka?

- Dosažený výkon
- Snaha žáka
- Zlepšení, jakého dosáhl během výuky (reflektuji vstupní a výstupní úroveň pohybových schopností a dovedností)
- Aktivita a přístup k výuce
- Jiná...

Které z moderních technologií využíváte při výuce tělesné výchovy?

- Mobilní aplikace pro cvičení a analýzu pohybu, chytré hodinky a náramky
- Virtuální realita
- Online výukové platformy
- Nevyužívám žádnou z uvedených možností
- Jiná...

Souhlasíte s tím, že by tělesná výchova měla zahrnovat i nekonvenční aktivity jako je např. chůze na slackline, lezení na umělé stěně nebo parkour?

- Ano
- Ne
- Nevím

V případě, že jste v poslední době začlenili do své výuky tělesné výchovy aktivity, které považujete za nové pedagogické trendy nebo metody, uveďte které:

Jak si myslíte, že by bylo možné efektivněji bojovat proti hypokinezi dětí?

- Zvýšením dotace hodin tělesné výchovy
- Úpravou kurikula tělesné výchovy
- Zlepšením přístupu škol k tělesné výchově a sportovním aktivitám
- Jiná...

Spolupracujete ve vaší škole na společných projektech s učiteli jiných předmětů, které kombinují teoretické učivo s tělesnou aktivitou? (Společné projekty, exkurze, terénní výuka apod.)

- Ano
- Ne
- Nejsem si jistý/á
- Jiná...

V případě zájmu můžete přidat jakékoliv postřehy k dotazníku zde: